

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА**

КАНОВА ЛЮДМИЛА ПЕТРІВНА

УДК 378.016:811.111]:355.233 (477)(043.3)

**ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ
ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ОФІЦЕРІВ ЗСУ
ЗА СТАНДАРТАМИ НАТО**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

РЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора педагогічних наук

Київ – 2024

Дисертацією є рукопис.
Робота виконана в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова, Міністерство освіти і науки України.

Науковий консультант – доктор педагогічних наук, професор,
РІДЕЙ Наталія Михайлівна,
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова,
завідувачка кафедри менеджменту та інноваційних
технологій соціокультурної діяльності.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор,
АРИСТОВА Наталія Олександрівна,
Інститут педагогіки НАПН України,
завідувачка відділу міжнародних зв'язків та наукової
співпраці;

доктор педагогічних наук, професор,
БЛОЩИНСЬКИЙ Ігор Григорович,
Національна академія державної прикордонної служби
України імені Богдана Хмельницького,
начальник кафедри іноземних мов;

доктор педагогічних наук, професор,
БІДА Олена Анатоліївна,
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II,
завідувачка кафедри педагогіки, психології, початкової,
дошкільної освіти та управління закладами освіти.

Захист дисертації відбудеться «29» жовтня 2024 року об 11.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.01 в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова за адресою: вул. Пирогова, 9, м. Київ – 30, 01601.

З дисертацією і рефератом можна ознайомитися у бібліотеці Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (вул. Пирогова, 9, м. Київ – 30, 01601) і на сайті університету <http://www.udu.edu.ua>.

Реферат оприлюднено «27» вересня 2024 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Наталія Титова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. У сучасному світі, де глобалізація та міжнародна співпраця постають невід'ємною частиною розвитку, професійна іншомовна підготовка набуває стратегічного значення для ефективної взаємодії України з Європейським Союзом (далі – ЄС), Організацією Об'єднаних Націй (далі – ООН) та Організацією Північноатлантичного альянсу (далі – НАТО). Укладання Асоціативної Угоди України з ЄС (2008) стало віхою у дипломатичних стосунках. Забезпечення успішної взаємодії та глибокого розуміння європейських цінностей вимагає ефективних комунікацій і володіння іноземними мовами для сприяння конструктивному діалогу для вирішення міжнародних інтеграційних питань Миру та сталого розвитку, особливо в умовах воєнного стану. Знання мов країн-членів ЄС є важливою передумовою для налагодження тісних економічних зв'язків для залучення іноземних інвестицій, а Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (2003) (з англ. – Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment) стали внеском у процес розвитку і вдосконалення міжнародної освітньої та професійної мобільності, їх рекомендовано Радою з питань співпраці в галузі культури ЄС для валідації рівнів знань іноземної мови. Активна участь України в миротворчих місіях ООН ще до повномасштабного вторгнення росії на територію незалежної суверенної держави актуалізувало важливість полімовного спілкування та мультикультурної інноватики націй. Знання іноземних мов є ключовим чинником для забезпечення ефективної гуманітарної допомоги та сприяє розвитку міжнародних співтовариств. Співпраця в галузі освіти, науки та інноватики передбачає вивчення та впровадження міжнародних стандартів, а знання іноземних мов уможлиблює обмін науковою інформацією, сприяє розвитку освітньо-наукових проєктів і програм на міжнародному рівні.

Поглиблення стратегічного партнерства України з НАТО, реформування її Збройних Сил України (далі – ЗСУ) передбачають зростання ролі професійної іншомовної підготовки в системі військово-професійної підготовки офіцерів, підвищення вимог до неї та забезпечення якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм закладів вищої освіти (далі – ЗВО), в тому числі вищих військових навчальних закладів (далі – ВВНЗ). Актуальність професійної іншомовної підготовки військовослужбовців полягає в геополітичній необхідності оволодіння іншомовною компетентністю офіцерами ЗСУ в умовах зростаючої глобалізації та потреб розвитку співпраці з міжнародними партнерами для захисту територіальної цілісності, незалежності і суверенітету України. Професійна іншомовна підготовка військовослужбовців є ключовою для ефективної комунікації щодо розуміння втілення стандартів НАТО. Збільшення ролі професійної іншомовної підготовки у системі військово-професійної підготовки офіцерів ЗСУ вимагає вдосконалення освітніх програм, моделей системи та методик її організації.

Методологічні аспекти військово-професійної підготовки військовослужбовців досліджували: В. Бондаренко – підготовку працівників патрульної поліції; А. Галімов – теоретико-методичні засади підготовки майбутніх офіцерів; О. Діденко – особливості впровадження компетентнісного підходу у професійну підготовку майбутніх офіцерів у ВВНЗ; Н. Замотаєва – військова педагогіка: історія, теорія, практика; О. Капінус-

методологію, теорію і методику формування професійної суб'єктності майбутніх офіцерів; О. Лагодинський – розвиненість діагностичної компетентності науково-педагогічних працівників ВВНЗ; М. Нешадим – військова освіта України; В. Осьодло – психологію професійного становлення офіцера; О. Торічний – формування професійної компетентності майбутніх офіцерів, В. Ягупов – загальнодидактичні основи навчання військовослужбовців; М. Ог'єр (M. Augier), В. Хью (W. Hughes) – роль професійної військової освіти для розвитку інноваційного мислення.

Особливості професійної іншомовної підготовки фахівців негуманітарного профілю в умовах неперервної професійної, зокрема військово-професійної освіти (підготовки) відображено в працях: Н. Арістової – формування мотивації вивчення іноземної мови у студентів ЗВО; Г. Барабанової – методика навчання професійно-орієнтованого читання в немовному ЗВО; П. Беха – позицій комунікативної орієнтації; О. Біди – формування лінгвокультурної компетентності майбутніх фахівців; Л. Вікторової – організаційні засади та зміст фахової іншомовної підготовки; Н. Вовчатої – професійна іншомовна підготовка майбутніх фахівців цивільного захисту; Д. Демченко – формування професійної іншомовної компетентності; О. Лагодинського – іншомовна підготовка у збройних силах Сполучених Штатів Америки та Великої Британії; С. Ніколаєвої – іншомовна підготовка відповідно до загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти; Н. Майєр, В. Юхименка – теорія і практика формування у майбутніх офіцерів професійно орієнтованої компетентності в англійськомовному діалогічному мовленні з використанням мобільних технологій; І. Ставицької – іншомовна компетентність у термінологічному полі сучасних наукових суджень; К. Скиби – використання локалізаційної платформи CrowdIn для розвитку навичок перекладу; А. Аскар (A. Asar) – контраверсія комунікативної компетентності; Д. Хаймс (D. Hymes) – комунікативна компетентність у контексті соціолінгвістики; В. Ларзарі (V. Larsari) – формування комунікативної компетенції в процесі вивчення іноземної мови; С. Савіньон (S. Savignon) – реалізація компетентності в теорії та практиці; О. Тарнопольського – конструктивний підхід до викладання англійської для спеціальних цілей; М. Тейлор (M. Taylor), А. Фадж (A. Fudge), Н. Міріахі (N. Mirriahi) та Мартен де Лаа (Maarten de Laa) – використання цифрових технологій в освіті.

Особливості методики викладання іноземних мов та формування професійної іншомовної компетентності досліджували: С. Амеліна – особливості мотивації вивчення іноземної мови у студентів вищих навчальних закладів; О. Бігич, Н. Бориско, Г. Борецька – методика навчання іноземних мов і культур; О. Бернацька – моделювання ситуацій професійної діяльності у навчанні іноземної мови, Л. Дудікова – підходи викладання іноземних мов для нефілологічних спеціальностей; С. Ніколаєва – методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах; Р. Тарасенко – формування інформаційної компетентності майбутніх перекладачів; М. Паласюк – формування іншомовної комунікативної компетентності; О. Тарнопольський – методика викладання іноземних мов у вищій школі; Т. Лінч, Дж. Равен, Дж. Річардс, Д. Хаймз, Т. Хатчінсон – формування комунікативної компетентності.

Питання проблем військово-професійної освіти в рамках стандартів НАТО розглядали: Н. Андріянова – вільне володіння англійською мовою військовослужбовців ЗСУ; Г. Артюшин – педагогічні умови активізації навчально-пізнавальної діяльності курсантів ВВНЗ; І. Блощинський – концепція професійної підготовки майбутніх

офіцерів-прикордонників (дистанційне навчання); Ю. Гришук – мовне тестування за стандартами НАТО; А. Зельницький – якість вищої військової освіти у ВВНЗ; А. Кучеренко – педагогічні основи вдосконалення професійної підготовки прикордонників; С. Полторак – трансформація системи військової освіти України до стандартів НАТО; Ю. Пащук – навчання Української Армії за стандартами НАТО; Н. Шалигіна – рекомендації досягнення відповідного рівня володіння іноземною мовою за стандартом STANAG 6001.

Актуальність дослідження теоретичних та методичних засад професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО дає підстави для виокремлення наявних *суперечностей* між: необхідністю в умовах воєнного стану інтенсивної трансформації змісту, методики й організації освітньо-професійних програм і освітньо-наукових програм професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО та відсутністю цивільного захисту учасників освітнього процесу (умови навчання, ресурсозабезпечення, відсутність безпеки, паралельне навчання в рамках підготовки у форматі «Рамштайн12» (від 25 травня 2023 р. щодо навчання українських пілотів на винищувачах F-16 і створення нового центру їх обслуговування); лінгвістичним (комунікативним) критеріальним апаратом оцінювання рівня компетентностей офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО та педагогічним критеріальним апаратом оцінювання сформованості професійної іншомовної компетентності офіцерів ЗСУ за стандартами STANAG; суспільними потребами непорушності державного суверенітету та територіальної цілісності України в умовах воєнного стану на підготовленість офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО з професійними іншомовними компетентностями та складністю їх забезпечення (в умовах воєнного стану) відповідності здобувачів освіти вимогам стандартів STANAG. Об'єктивна потреба у професійній іншомовній підготовці військовослужбовців за стандартами НАТО, актуальність і недостатня розробленість проблеми дослідження в теоретичному та практичному аспектах, необхідність усунення зазначених суперечностей зумовили вибір теми дисертації – **«Теоретичні та методичні засади професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано згідно до тематичного плану УДУ імені Михайла Драгоманова (2021–2024) та відображає наукові дослідження у межах зведеного плану науково-дослідних робіт сфери освіти, науки та інноватики «Теоретичні та методичні основи формування системи післядипломної освіти на засадах сталого розвитку» (ДР 0117U004914, 2016–2019) та «Освітня політика якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм для сталого розвитку» (ДР 0122U000046, 2022–2024). Тема дисертаційної роботи затверджена Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 4 від 28.10.2021).

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних і методичних засад системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО, розробленні й експериментальній перевірці ефективності її моделі та методики організації неперервного навчання англійської мови зі забезпеченням відповідності професійної іншомовної компетентності військовослужбовців стандартам Північноатлантичного альянсу.

Відповідно до мети визначено такі **завдання дослідження**:

1. Здійснити контент- та аксіологічний аналіз розробленості педагогічної проблеми професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ.

2. Теоретично обґрунтувати зміст і структуру професійної іншомовної компетентності офіцерів ЗСУ для забезпечення відповідності стандартам НАТО з критеріально-діагностичним апаратом оцінювання рівнів її сформованості.

3. Обґрунтувати, розробити концептуальні засади системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО та визначити педагогічні умови з методико-організаційним забезпеченням.

4. Обґрунтувати та розробити методику організації неперервного навчання англійської мови зі забезпеченням відповідності професійної іншомовної компетентності військовослужбовців стандартам Північноатлантичного альянсу за лінгвістичним (комунікаційним) апаратом оцінювання рівнів її сформованості.

5. Розроблення та методико-організаційне забезпечення проблемно-інтегрованого універсуму неперервного навчання англійської мови у циклах системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО.

6. Здійснити проектування та експериментально перевірити ефективність моделі системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО та методики організації неперервного навчання англійської мови для забезпечення відповідності професійної іншомовної компетентності військовослужбовців стандартам Північноатлантичного альянсу.

7. Здійснити праксеологічний аналіз захисних положень з експертним оцінюванням забезпечення відповідності стандартами НАТО.

Об'єкт дослідження – професійна іншомовна підготовка офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО.

Предмет дослідження – система професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО.

Концепція дослідження актуалізовано з орієнтацією на світову потребу Миру, Безпеки та Волі народів до самовизначення та підготовку відповідного кадрового потенціалу забезпечення оборони соціальних гарантій правового захисту недоторканості та територіальної цілісності суверенітетів членів та кандидатів у члени НАТО та ЄС. Концептуальні засади системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО обґрунтовано з симбіотичним ефектом виокремлених концептів триумвірату концепції наукового дослідження, методико-організаційного забезпечення, управлінських та адміністративних процедур освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм в ЗВО/ВВНЗ. Викристалізовано концептуальні засади системи підготовки – *системно-методологічні*: загально-наукової методології, методології наукового пізнання; теорії, методики та практики професійної освіти, конкретно-наукової методології (галузі знань – 01 Освіта/Педагогіка, 05 Соціальні та поведінкові науки, також 03 Гуманітарні науки та 25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону), методології експертного оцінювання ефективності (системи підготовки та моделі, методики організації та методики навчання іноземної мови та іноземною мовою у циклах підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО, методики дослідження, методико-організаційного забезпечення) у виокремлених та обґрунтованих педагогічних умовах в глобальному вимірі соціальної турбулентності; – *математичні*: дослідження стану та розвитку наукознавства, наукового пізнання

професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, змішаної, мережевої та дуальної форм здобуття рівнів освіти, її класифікації та спеціалізації у контексті нарощення методологічного потенціалу пізнання і навчання іноземних мов, а також навчання іноземними мовами в системі військово-професійної підготовки для вироблення портативних стратегій неперервної, ступеневої та наскрізної освіти (природо-, людино-, студенто-центрованої) соціального виміру правових гарантій, глобалізації, мобільності та єдності освіти, науки й інноватики з пролонгованою зайнятістю та уможливленням її диверсифікації впродовж життя; – *квалітологічні*: політики управління якістю й безпекою організації освітнього процесу професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО в умовах воєнного стану, розроблення та обґрунтування життєспроможних систем та методик професійної підготовки і навчання іноземної мови та іноземною мовою за циклами та на рівнях здобуття освіти галузі знань 25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону, спеціальностей – 255 «Озброєння та військова техніка» та 254 Забезпечення військ (сил); розроблення, впровадження та удосконалення неперервного навчання англійської мови для формування професійної іншомовної компетентності офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО; універсалізації програм вивчення англійської мови та їх проблемно-інтегрованої імплементації в універсум неперервного навчання у циклах Системи підготовки; моніторингу управління якістю лінгвістичної та педагогічної параметральної метрики критеріального апарату оцінювання рівнів сформованості професійної іншомовної компетентності офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО; управління якістю міжнародних комунікацій, в тому числі щодо модернізації освітньо-наукових систем ЗВО/ВВНЗ в проєктній діяльності стратегічного партнерства України-ЄС-НАТО; – *інтероперабельні*: організації професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО з імплементацією сучасних підходів і принципів стандартів Північноатлантичного альянсу, забезпечення їх сполучення, дотичності методик і методів навчання, програмно-інструментального та інформаційно-технологічного забезпечення проблемно-інтегрованих курсів універсалізації неперервного навчання англійської мови у циклах Системи підготовки, розроблення проєктів, планів та стратегій їх реалізації в рамках міжінституційної та міжнародної співпраці, науково-методичного та методико-організаційного супроводу підтримки належного стану та розвитку комунікативної спроможності спілкування англійською мовою для ефективної синхронізації взаємодії миротворчих місій та військових операцій; ратифікації та узгодження стандартів НАТО, STANAG та ISO для співпраці військових інституцій на базисі технічних регламентів та їх удосконалення щодо опанування з професійним застосуванням іноземної мови, розроблення та дотримання протоколів інтероперабельності, інформаційної комунікації з узгодженням та інтеграцією спільних адміністративних та управлінських дій в організації, розроблені та впровадженні професійної іншомовної компетентності офіцерів ЗСУ; – *епістемологічні*: обґрунтування та розроблення семантики теорій, методик та практик пізнання, вироблення механізмів, процедур і протоколів опанування знань на рівнях неперервної професійної іншомовної підготовки для забезпечення інтенціональності полімовності та мультикультурності спеціальних військових та професійних іншомовних компетентностей функціоналу та професійного розвитку спроможності, також відповідальності за їх застосуванням при виконанні військового обов'язку офіцерів ЗСУ;

– *інформаційно-технологічні*: специфіки сумісності інформаційно-аналітичного базису та технологічного сервісу забезпечення організації освітнього процесу зі поліпшенням якості неперервного навчання англійської мови засобами цифровізації та технічного регулювання інформаційно-телекомунікаційних платформ, мереж, освітньо-професійних програм, банків даних науково-дослідних робіт, репозитаріїв, спільно удосконалених мультимодусів змістовно-методичного наповнення проблемно-інтегрованого універсуму неперервного навчання англійської мови у циклах Системи підготовки, мобільних додатків і освітніх ресурсів; адаптація тренінгових технологій і інформаційних середовищ додаткової реальності симуляції для прогнозування та проектування моделей проблемних, складних і кризових ситуацій реалізації миротворчих та військових програм з метою опанування та оперативного застосування мовних компетентностей при вирішенні завдань тактичного та тактичного/оперативного рівня офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО; – *тактичні*: обґрунтування, розроблення та функціонування стратегій – освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм ЗВО/ВВНЗ для сталого розвитку України; планів управління якості надання освітніх послуг, академічних і соціальних сервісів для досягнення концептуально-стратегічної та навчальної мети при вирішенні цільових завдань слухачами та здобувачами освіти, також освітніх цілей здобуття рівня сформованості професійної іншомовної компетентності офіцерами ЗСУ за стандартами НАТО при реалізації тактик (військових навчань та бойових дій, також оперативного втручання миротворчих місій, комунікацій зв'язку, спільної координації підрозділів при застосуванні іноземної мови, коригування стратегій); – *диверсифікаційні*: охоплюють амплітуду варіабельності сценаріїв та методик навчання офіцерів іноземним мовам для формування їх професійної іншомовної компетентності на основі індивідуального підходу розвитку позитивного психо-емоційного інтелекту зі застосуванням ІКТ та покращення портативності навчальних програм полікультурного мовного потенціалу розуміння та міжособистісного спілкування офіцерів; міжінституційне партнерство для обміну практично-корисним досвідом удосконалення мовних практик та реалізації міжнародних проєктів з метою забезпечення напрямів та механізмів можливої диверсифікації статусу офіцерів ЗСУ (здобуття дотичних, перехресних кваліфікацій, перекваліфікація та підвищення кваліфікації) і пролонгування соціальної та професійної зайнятості; – *семіотичні*: опанування природовідповідності мовних початків, їх джерельності, символічності, семантики, точності виразу для усунення, передбачення та запобігання непорозуміннь і досягнення порозуміння комунікабельності інформаційних потоків з врахуванням носіїв, інтонацій повідомлень, стану військових ситуацій та міжкультурної взаємодії.

Для аналізу теоретичних та методичних засад професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО застосовано **методи дослідження**: *контент- та аксіологічний аналіз* для – вивчення стану та перспективи педагогічної проблеми професійної іншомовної підготовки на базисі компетентнісного підходу, її правового та технічного регулювання з врахуванням зарубіжного практично-корисного досвіду формування професійної іншомовної компетентності військовослужбовців за стандартами НАТО; систематичного дослідження та аналізу освітніх ресурсів, технічних регламентів (НАТО, ISO, ДСТУ) вищої військової освіти, освітньо-професійних програм, навчальних планів підготовки офіцерів ЗСУ, ціннісного змісту їх та тезаурусу

проблеми дослідження у педагогічних, психологічних, управлінських, безпекових джерелах різних інформаційних платформ; *структурно-організаційний та структурно-функціональний, компаративний аналіз* для – формування методологічних засад професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО; специфіки функціоналу та ефективності професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ у ЗВО/ВВНЗ, структури і змісту їх професійної іншомовної компетентності за стандартами НАТО; порівняльної характеристики проєктів дослідження, програм і планів професійної іншомовної підготовки військовослужбовців в Україні та закордоном (в країнах НАТО) зі встановлення схожостей і відмінностей, структури і змісту, аналізу геополітичних, регіональних чинників впливу, зокрема в умовах воєнного стану на ресурсозабезпечення, локацію та форми організацію освітнього процесу; *системний метод* застосовано: за для концептуалізації професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ; встановлення стану та перспектив розвитку в умовах воєнного стану та повоєнний час; добору підходу і принципів професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ для моделювання системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ з стандартами НАТО та її змістового та методико-організаційного забезпечення; стану та перспектив традиційних та інноваційних моделей систем професійної іншомовної підготовки офіцерів у ЗВО/ВВНЗ; до організації навчання іноземній мові; *моделювання та проєктування* системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО, методичних засад реалізації моделі системи з інформаційною програмою методики професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО; методико-організаційне забезпечення семантики професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО; *праксеологічний* щодо експериментальної верифікації ефективності моделі системи та методики професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО у етапах розроблення та обґрунтування програми організації та проведення педагогічного експерименту; ефективності впровадження системи та методики організації неперервного навчання англійської мови зі забезпеченням відповідності професійної іншомовної компетентності військовослужбовців стандартам Північноатлантичного альянсу; *метод експертного оцінювання* для оцінювання ефективності захисних положень щодо концептуальних засад розроблення, обґрунтування системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО зі забезпеченням професійної іншомовної компетентності у визначених педагогічних умовах та умовах соціальної турбулентності глобального виміру; *емпіричних методів* – анкетування, педагогічне спостереження, бесіди, анкетування, тестування, експертне оцінювання; *статистичних*: методу аналізу педагогічного експерименту отриманих емпіричних та експериментальних даних.

Наукова новизна одержаних результатів. полягає в тому, що: *уперше*:

- згенеровано теоретико-методологічні засади нарощення методологічного потенціалу професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО;
- *розроблено й обґрунтовано* концепцію і систему професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО, виявлено педагогічні умови їх методико-організаційного забезпечення;
- *розроблено, обґрунтовано й праксеологічно верифіковано* модель системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО, методику організації неперервного навчання англійської мови для забезпечення відповідності

професійної іншомовної компетентності військовослужбовців стандартам Північноатлантичного альянсу;

- *розроблено та обґрунтовано* проблемно-інтегрований універсум неперервного навчання англійської мови у циклах системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО та інформаційну програму з методики професійної іншомовної підготовки офіцерів Збройних Сил України за стандартами НАТО;

- *розроблено, обґрунтовано* та перевірено на практиці критеріально-діагностичний апарат оцінювання рівнів сформованості професійної іншомовної компетентності офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО з імплементацією лінгвістичного (комунікативного) критеріального апарату за стандартами НАТО; процедуру експертного оцінювання забезпечення відповідності стандартам НАТО захисних положень педагогічного дослідження теоретичних і методичних засад професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО;

- *удосконалено* тезаурус педагогічної проблеми дослідження, зміст і структуру професійної іншомовної компетентності офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО;

- *сформульовано* в авторському трактуванні поняття «професійна іншомовна підготовка офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО», «професійна іншомовна компетентність офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО»;

- *уточнено дефініції* «військова освіта», «професійна військова освіта», «військово-професійна підготовка», «професійна іншомовна підготовка» (лінгвістичного змісту);

- *розкрито* особливості педагогічної проблематики професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО;

- *подальшого розвитку* набули методологія управління якістю військово-професійної підготовки та процедури технічного регулювання її забезпечення.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у концептуальному та методологічному забезпеченні системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО, розробленні її моделі та методики організації неперервного навчання англійської мови зі забезпеченням відповідності професійної іншомовної компетентності військовослужбовців стандартам Північноатлантичного альянсу; проблемно-інтегрованого універсуму неперервного навчання англійської мови у циклах підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО та «Інформаційна програма з методики професійної іншомовної підготовки офіцерів Збройних Сил України за стандартами НАТО» (свідоцтво №121932); змістовому наповненні системи у розроблених навчальних посібниках – «Major-Oriented English (Part 1, 2)», «Military Correspondence» (з англ. – англійська мова за спеціальністю, військова кореспонденція), «Практикум з англійської мови для самостійної роботи студентів»; розділів монографій («Педагогічні умови професійної іншомовної підготовки офіцерів Збройних Сил України», «Формування і розвиток іншомовної компетентності військових фахівців», «Професійна іншомовна підготовка офіцерів України закладів вищої військової освіти під час війни», «Культурологічна компетентність офіцера радіоінженерної спеціальності як складова професійної компетентності», «Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід»), які

забезпечують ефективність авторської методики організації неперервного навчання англійської мови зі забезпеченням відповідності професійної іншомовної компетентності військовослужбовців стандартам Північноатлантичного альянсу; навчально-методичному посібнику «Курс підготовки до державного екзамену з англійської мови у вищих військових навчальних закладах» для різночинних категорій здобувачів першого та другого рівнів вищої освіти та слухачів післядипломної підготовки з числа професійно зайнятих; навчального посібника «Англійська мова за військово-професійним спрямуванням (комунікативна компетенція військовослужбовців Збройних Сил України)» для системи неперервної освіти та підвищення кваліфікації викладачів іноземних мов.

Основні положення та результати дослідження впроваджено у освітній процес Житомирського військового інституту імені С.П. Корольова (акт впровадження № 519/5248 від 05.03.2024), Військової академії (м. Одеса) (довідка №5/31/3618 від 28.03.2024), Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного (довідка № 322/11 від 26.03.2024), Військового інституту танкових військ Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (довідка № 1148 від 07.03.2024), Військового інституту телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут (довідка № 737/1 від 27.02.2024).

Особистий внесок здобувача. Усі запропоновані до захисту наукові положення дисертації належать автору. У колективних монографіях здобувачем здійснено: аналіз професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ ЗВО під час війни [1]; обґрунтування особливостей формування і розвитку іншомовної компетентності військових фахівців [2]; обґрунтування педагогічних умов, розглянуто ключові педагогічні аспекти, які впливають на ефективність формування професійної іншомовної компетентності офіцерів ЗСУ (розділ 14) [33]; обґрунтування змісту і структури професійної компетентності та виокремлено культурологічну компетентність радіоінженерної спеціальності [34]. У навчальних посібниках «Major-Oriented English (Part 1, 2) підготовлено розділи 4-5: «Information Security with restricted access and automation of its processing» (з англ. – Захист інформації з обмеженим доступом та автоматизація її обробки), «Intelligence automated processing» (з англ. – Автоматизована обробка розвідувальної інформації) та розділи 3-4: «Space Systems» (з англ. – Космічні системи), «Satellite Communication» (з англ. – Супутниковий зв'язок) [41, 42]; «Англійська мова за військово-професійним спрямуванням (комунікативна компетенція військовослужбовців Збройних Сил України)», розділи 3-4 «Military Life» (з англ. – Військове життя), «Global and everyday problems» (з англ. – Глобальні та повсякденні проблеми) [44]; у практикумі з англійської мови для самостійної роботи студентів розроблено творчі завдання та тести розділів 3-4 [46]; «Курс підготовки до державного екзамену з англійської мови у ВВНЗ» підготовлено розділи з оцінювання офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО: Reading section (з англ. – Розділ читання), Writing section (з англ. – Розділ письма), Speaking section (з англ. – Розділ розмовної мови), Listening section (з англ. – Розділ аудіювання) [45]. У статтях категорії «Б»: обґрунтовано особливості, форми та методи іншомовної підготовки військовослужбовців для тестування STANAG 6001 [3] та проблеми професійної іншомовної підготовки військовослужбовців тактичного рівня [4], розроблено архітектуру іншомовної компетентності офіцерів [7].

У статтях (WOS): проаналізовано роль соціокультурних практик у формуванні освітніх систем, інноваційні підходи формування міжкультурної компетентності фахівців [19]; актуалізовано наслідки руйнування інфраструктури закладів освіти та необхідність організації онлайн-навчання в Україні та розроблено практичні рекомендації розвитку дистанційної освіти в умовах воєнного стану [20]; визначено вплив цифрової парадигми на реформу освітньої системи України (в т. ч. забезпечення іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ) [21]; здійснено аналіз диференціації елементів семантичного профілю для ідентифікації соціокультурних трансформацій, особливостей безперервної освіти (освітньої політики якості й безпеки життя) в умовах соціальної турбулентності (воєнного стану) [22]. У зарубіжних науково-періодичних виданнях здійснено аналіз: ІКТ в оптимізації іншомовного навчання у ЗВО [14]; аспектів безпеки та встановлено її роль в освітній політиці закладів освіти України [15]. У тезах розкрито особливості використання стандарту STANAG-6001 в методиці професійної іншомовної підготовки у ЗВО України [31].

Апробація матеріалів дисертації. Основні теоретичні та практичні результати обговорювалися на міжкафедральних семінарах і звітно-наукових конференціях УДУ імені Михайла Драгоманова, науково-практичних конференціях: *міжнародних* – «Використання можливостей Інтернету для підвищення ефективності навчання: стан та перспективи» у рамках Програми НАТО з удосконалення військової освіти (Житомир, 2020); «Психологія та педагогіка: історія розвитку, сучасний стан та перспективи досліджень» (Одеса, 2021); «Сучасні досягнення в науці та освіті» (Нетанія, Ізраїль, 2021); «Сучасні аспекти модернізації науки» (Фінляндія, 2021); «IX International Scientific and Practical Conference» (Чикаго, США, 2022); «International scientific innovations in human life» (Манчестер, Сполучене Королівство, 2022); «Modern and global methods of the development of scientific thought» (Флоренція, Італія, 2022); «Зростаюча особистість у смислоціннісних обрисах» (Київ, 2022); «Prospects of modern science and education» (Стокгольм, Швеція, 2023); «Scientific directions of research in educational activity» (Осака, Японія, 2023); «Актуальні проблеми сучасної філології, перекладознавства та лінгвістичного забезпечення сектору безпеки й оборони» (Хмельницький, 2023); «Передові технології реалізації освітніх ініціатив» (Переяслав, 2023); «Модернізація педагогічної освіти у глобальному вимірі безпеки соціально-турбулентного світу» (Київ, 2023); «Проблеми впровадження дистанційного навчання в освітньому процесі вищих військових навчальних закладів та можливі шляхи їх вирішення» (Житомир, 2023); *всукраїнських* – «Екологічно орієнтована вища освіта. Методологія та практика» (Харків, 2021); «Особливості професійної іншомовної підготовки» (Житомир, 2021); «Українська мова вчора, сьогодні, завтра в Україні і світі» та «Інформаційна діяльність: історія, сьогодення, майбутнє» (Київ, 2022, 2023).

Кандидатську дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти на тему «Педагогічні умови формування культурологічної компетентності майбутніх офіцерів радіоінженерних спеціальностей» було захищено у 2010 році у Житомирському педагогічному університеті імені І.Франка. У тексті докторського дослідження матеріали кандидатської роботи не використовуються.

Публікації. Результати дослідження відображено у 47 публікаціях: 4 монографії (колективні); 11 статей у фахових виданнях України; 9 статей у зарубіжних наукових

періодичних виданнях і віднесених до міжнародних наукометричних баз, 4 статті у базі Web of Science; 10 у збірниках матеріалів конференцій, 6 посібників у співавторстві та 6 публікацій, що додатково розкривають зміст дисертації та свідоцтво про реєстрацію авторського права.

Структура й обсяг роботи. Дисертація складається з анотації українською й англійською мовами, вступу, п'яти розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації відповідає вимогам, серед них відповідного тексту в осяжному об'ємі.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність дисертаційної роботи, розкрито зв'язок з науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет, концепцію та методи дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичне і практичне значення роботи, визначено особистий внесок здобувача в опублікованих працях, наведено відомості про апробацію та впровадження результатів дослідження, публікацій; окреслено структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі **«Теоретичні засади професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО»** здійснено контент- та аксіологічний аналіз тезаурусу педагогічної проблеми удосконалення професійної іншомовної підготовки (зі специфікою військово-технічної, оборонної сфери): військової освіти та науки, соціального діалогу та захисту військовослужбовців та членів їх сімей, зв'язків з громадськими та релігійними організаціями, психологічного забезпечення у ЗСУ, військово-патріотичного виховання, кадрової політики; міжнародного співробітництва та участі України у системі кодифікації НАТО, військової стандартизації НАТО, розроблення науково-технічної документації, забезпечення обороноздатності держави.

Контент-аналіз законодавчих нормативів правового та технічного регулювання за стандартами НАТО сприяв виокремленню аксіологічного змісту ключових категорій тезаурусу дослідження, а саме: *«військова освіта»* – система формування набору компетентностей за цільовою специфікою військового призначенням, плекання і розвиток індивідуального хисту (якостей, здібностей, здатностей) поряд з набуттям компетентностей профільного середнього та професійного навчання, професійної передвищої/вищої освіти; набуття комплексу професійних компетентностей згідно військової специфіки, набуття та розвиток здібностей особистості одночасно з профільною, професійною, фаховою передвищою/вищою освітою (ст.21 Закон України «Про освіту»); *«професійна військова освіта»* – спеціальна освіта військового призначення, що опановується за професійними військовими програмами на рівнях і ступенях військової освіти за для розвитку рівня професіоналізму військових кадрів та формування їх професійних компетентностей, які забезпечують реалізацію службового і бойового функціоналу військовослужбовців (ст.21 Закон України «Про освіту»); *«професійна підготовка»* – процес набуття кваліфікації у відповідній галузі науки і знань та за визначеними спеціальностями; організація освітнього процесу для потенційних здобувачів освітніх послуг та навчання задіяних у сфері зайнятості зі надання освітніх послуг для набуття професійних знань, вмінь, навичок за цільовим призначенням професійних середовищ та соціального замовлення на підготовку фахівців; *«військово-професійна підготовка»* військовослужбовців рядового та

сержантського складу, строкової військової служби та за контрактом – забезпечується після здобуття базової, профільної, професійної/фахової передвищої освіти (ст.21 Закон України «Про освіту»); організований процес набуття кваліфікації, перекваліфікації, здобуття паралельних та перехресних кваліфікацій особами рядового і начальницького складу органів цивільного захисту як системи професійних знань, умінь, навичок в рамках цільового призначення службових завдань (Настанови з організації професійної підготовки та післядипломної освіти осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту); «іншомовна підготовка» – система неперервного опанування іноземних мов для формування та удосконалення комунікативної іншомовної компетентності та розвитку полікультурного потенціалу у здобувачів освіти (Національні стратегії розвитку освіти в Україні); ВВНЗ/ЗВО уповноважені власними нормативно-правовими документами визначати вимоги особливого статусу щодо додаткових (визначеними стандартами вищої освіти) компетентностей та програмних результатів навчання (за освітніми програмами) згідно «Порядку розробки та ухвали освітніх програм у ВВНЗ/ЗВО» у спеціальних умовах підготовки та формувати перелік спеціалізацій.

Уточнено, що реформування і нарощення потенціалу ЗСУ спонукає до модернізації системи військово-професійної підготовки офіцерських кадрів за для досягнення її якості згідно стандартів НАТО. Представлено проект Закону України «Про застосування англійської мови в Україні» № 9432 (від 28.06.2023), який встановлює обов'язки володіння англійською мовою військовослужбовців, розкрито основні положення: поширення використання англійської мови не лише в освіті, а й у сферах культури, транспорту, охорони здоров'я та інших; визначення вимог до посадових осіб до претендентів на посади державної служби, офіцерського складу ЗСУ, правоохоронних органів щодо володіння англійською мовою з метою покращення якості обслуговування громадян та забезпечення більш ефективної комунікації з іноземними партнерами; встановлення надбавок до посадового окладу за володіння англійською мовою для стимулювання працівників; визначення особливостей застосування іноземних мов в роботі органів державної влади на міжнародному рівні; організація проведення іспиту на визначення рівня володіння мовою; унормування документів підтвердження.

Встановлено особливості *педагогічної проблематики професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО* як-то: *дисонанс* індивідуального підходу навчання здобувачів освіти (слухачів/курсантів) та парадигмою військової освіти та науки орієнтованої на виконання професійної (військово-оборонної) колективної діяльності (необхідність одночасного впровадження індивідуальних освітніх траєкторій – програм, планів, методик та забезпечення інтегрованої командної взаємодії військово-технічної та оборонної сфери при подоланні бар'єрів для гармонізації комунікації); *ригідність* процедурних рамок військово-технічної та оборонної сфери та обмеження креативного потенціалу сфери освіти, науки й інноватики (жорстко регламентоване середовище професійної військової діяльності значно звужує можливості для реалізації креативних та інноваційних підходів і технологій у професійній іншомовній підготовці офіцерів ЗСУ та перешкоджає вирішенню тактичних завдань в майбутньому, обмежує професійні іншомовні комунікативні здатності, ініціативу військовослужбовців); *антиномія* розвитку толерантних установок у підготовці поряд з готовністю до силових акцій офіцерами ЗСУ

(необхідність у толерантності та розвитку комунікативного потенціалу культури усунення та запобігання виникненню конфлікт-інтересів, антикризового менеджменту у поєднанні з професійними компетентностями та спроможністю для виконання військових завдань, в т.ч. насильницьких дій з наснаженням до подолання внутрішньо-особистісних етичних протиріч); *дефіцит* ресурсозабезпечення професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ (час, локація, мережі, засоби та кадри) поряд з високою інтенсивністю паралельного виконання завдань військової служби; *асиметрія* сприйняття цивільними учасниками освітнього процесу, зокрема надавачами освітніх послуг специфіки військово-професійної підготовки (недостатня обізнаність цивільних педагогів щодо специфічних вимог військово-технічної та оборонної сфери); *дивергенція* парадигмального імперативу глобальної освіти майбутнього у вимогах професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО з врахуванням специфіки військово-технічної та оборонної сфери й інституціональної організації ЗВО/ВВНЗ (традиційні підходи, принципи і методики неперервного навчання іноземних мов притаманні цивільним закладам освіти не в повній відповідають потребам специфіки професійної іншомовної підготовки військовослужбовців для досягнення мети формування професійної іншомовної компетентності офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО) в умовах соціальної турбулентності соціального виміру.

Аксіологічний зміст поняття «*професійна іншомовна підготовка*» сформульовано у семантиці військово-професійної підготовки офіцерів ЗСУ згідно потрактування контентів: *педагогічного* (освітній процес, спрямовано на формування та розвиток іншомовних і комунікативних навичок, необхідних для виконання професійних обов'язків, коли використання іноземної мови передбачено в якості інструменту професійної діяльності); *лінгвістичного* (опанування специфічних мовних конструкцій, термінології та стилістичних особливостей професійної (військово-оборонної) сфери, з метою забезпечення ефективної комунікації у професійному іншомовному середовищі); *психологічного* (процес розвитку когнітивних та емоційних компетентностей, які дають змогу фахівцям адаптуватися до професійних викликів та взаємодіяти на основі корпоративної культури мовлення, з урахуванням психологічних аспектів перцепції та інтероперабельності іноземної мови); *соціокультурного* (спосіб соціокультурної універсалізації фахівців у сфері мультикультурної полімовності в умовах соціальної турбулентності глобального виміру з дотриманням національної культур-ідентичності, етики, професійних і соціальних стандартів міжнародної інтеграції професійних середовищ зайнятості); *економічного* (інвестиція у розвиток людського капіталу, яка забезпечує конкурентоспроможність фахівців на міжнародному ринку праці, сприяє співпраці та бізнесу в іноземних юрисдикціях); *менеджерського* (стратегічний елемент планування, модернізації сфери професійної іншомовної діяльності, підвищення кваліфікації кадрів, міжнародної інституційної інтеграції, зменшення комунікаційних бар'єрів та бізнес-адаптації до вимог кон'юнктури ринку праці та сферах освіти, науки й інноватики, особливо для військово-технічної і оборонної галузі).

Застосовано в якості базової категорії проблем дослідження професійної іншомовної підготовки фахівців компетентнісний підхід для формування професійної іншомовної компетентності військовослужбовців згідно вимог Північноатлантичного альянсу: досліджено стан і перспективи ефективності застосування, окреслено дослідне поле та встановлено вектори цільового призначення компетентнісного підходу щодо

діагностики компетентностей надавачів і споживачів освітніх послуг; розкрито специфіку експертного оцінювання якості професійної іншомовної підготовки – планів, програм, методик дослідження, навчання та організації, праксеології моделювання систем професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО; розроблено зміст і структуру їх професійної іншомовної компетентності, визначено напрями подальшого педагогічного пошуку нарощення методологічного потенціалу теорії і методики професійної освіти; забезпечено універсалізацію проблемно-інтегративного комплексу/програми неперервного навчання англійської мови у циклах системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО.

Розкрито, що професійна іншомовна підготовка офіцерів є складовою військово-професійної підготовки військовослужбовців відповідно до стандартів НАТО актуальна для сучасної військово-технічної, оборонної сфери. Ключові аспекти, які підтримують її актуальність включають: міжнародні операції та співпраця (НАТО є міжнародною військовою організацією, і саме тому військовослужбовці повинні бути спроможні співпрацювати з представниками країн-партнерів, оскільки знання іноземних мов є ключовим для ефективного спілкування та розуміння міжнародного контексту); турбулентний розвиток війн та військових конфліктів (військові конфлікти вимагають миротворчих місій у різних частинах світу, іншомовна компетентність військовослужбовців полегшує взаємодію з місцевим населенням та міжнародними партнерами); дипломатичні відносини (офіцери НАТО можуть брати участь у дипломатичних місіях та переговорах, а володіння іноземними мовами офіцерів ЗСУ сприяє веденню конструктивного діалогу та досягненню міжнародних угод); загальний стандарт НАТО та STANAG 6001 (з англ. – STANAG 6001 Ed: 5/ ATrainP-5 Ed.A) (передбачають вимоги до офіцерів ЗСУ щодо відповідності їх певному рівню професійної іншомовної підготовки, що свідчить про важливість іншомовної компетентності для виконання завдань тактичного і стратегічного рівнів); попередження інцидентів та антикризове управління (важливим елементом діяльності НАТО є запобігання, передбачення й усунення інцидентів та антикризовий менеджмент; офіцери ЗСУ повинні бути спроможні до швидкого та ефективного реагування взаємодіяти в умовах геополітичної кризи, що передбачає спілкування з представниками різних національностей); наявність багатонаціональних команд (знання іноземних мов стає ключовим для успішної роботи в багатонаціональних командах, що є характерною рисою багатьох міжнародних миротворчих і військових операцій НАТО).

Уточнено, що Альянс НАТО визначає стандартизацію як процес розробки та впровадження процедур, проєктів та термінології для забезпечення устанавленого рівня взаємодії між союзниками або для рекомендації корисних практик у багатонаціональному співробітництві; стандарти НАТО поділяють на оперативні, матеріально-технічні (технологічні) та адміністративні (оперативні спрямовано на оперативне планування застосування військ); матеріально-технічні визначають – єдині вимоги до озброєння і військової техніки союзників, управління життєвим циклом, а також кодифікації засобів забезпечення; адміністративні визначають – процеси управління та обміну інформацією, порядок роботи з документацією).

Стандарти НАТО – регламенти, які розроблено та запроваджено в межах процесу міжнародного технічного регулювання відповідають встановленим критеріям: самостійним, функціонально повним та унікальним; не мають відношення до

національних інституційних платформ; оприлюднені як документи альянсу з питань стандартизації НАТО (з англ. – Allied Publications, APs) або як мультинаціональні документи (з англ. – Multinational Publications, MPs) однією або/обома офіційними мовами, супроводжується уповноваженим органом, якому доручено їх розробку та патронат. Угода STANAG 6001 регулює питання володіння іноземною мовою для військовослужбовців; забезпечує засобами і процедурами тестування та здійснює сертифікацію військових фахівців щодо володіння іноземною мовою на рівні, достатньому для іншомовного спілкування у професійних середовищах. Закцентовано, що після широкомасштабного вторгнення РФ в Україну питання іншомовної підготовки офіцерів стало пріоритетним у співпраці з коаліцією партнерів 34 держав: Сполучені Штати Америки, Сполучене Королівство, країни ЄС, Канада, Королівство Норвегія, Австралія, Республіка Молдова, Королівство Данія та Північна Македонія.

Розуміння стандартів НАТО, володіння робочими мовами альянсу та здатність ефективно комунікувати з представниками інших країн стають важливою складовою для успішної участі як в спільних миротворчих операціях, так і в бойових діях на території України. Міжнародні документи, які регулюють професійну іншомовну підготовку військовослужбовців, включають стандарти: 1) STANAG 6001 «Угода зі стандартизації» (з англ. – Standardization Agreement; STANAG) – стандарт НАТО з мовної підготовки, який визначає рівні володіння іноземними мовами для військовослужбовців. STANAG 6001 описує чотири рівні компетентності у п'яти мовних навичках: слухання, говоріння, читання, письмо та переклад; 2) «Партнерство заради Миру» (з англ. – Partnership for Peace, PfP) – угода альянсу спрямована на зміцнення співпраці між країнами-членами та партнерами НАТО, яка підтримує численні мовні курси та тренінги підвищення рівня володіння іноземними мовами для військовослужбовців; 3) Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти (з англ. – Common European Framework of Reference for Languages, CEFR) визначають рівні володіння мовами, в тому числі у військово-професійній підготовці військовослужбовців, стандартизують іншомовну підготовку, оцінювання спроможності офіцерів та їх професійної іншомовної компетентності; 4) багатосторонні угоди та меморандуми про взаєморозуміння України з країнами-партнерами щодо професійної іншомовної підготовки військовослужбовців; передбачають проведення спільних мовних курсів, обмін інструкторами та інші форми співпраці.

У другому розділі **«Семантичні засади професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО»** обґрунтовано, розроблено зміст і структуру професійної іншомовної компетентності офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО за логікою структурно-організаційної та структурно-функціональної комплектації за програмними результатами (далі – ПР), деталізованими результатами навчання (далі – ДРН), загальними компетентностями (далі – ЗК) та спеціальними, фаховими та військово-професійними компетентностями (відповідно СФК та ВПК), а саме для ОС БАКАЛАВР у питаннях: *оволодіння іноземною мовою* (англійська, мова за військово-професійним спрямуванням, за професійним спрямуванням) відповідно рівня складності навчального матеріалу іноземної мови (англійська) *загальний курс*: ПР спілкуватися англійською, використовувати загальну повсякденну та суспільну лексику мови відповідно до термінології та фонових знань співрозмовників; ЗК формувати й підтримувати бойовий дух у підрозділі, надихати підлеглих та колег на досягнення спільних цілей на рівні

оволодіння англійською мовою інтерактивними, демонстраційними, тренінговими та мотиваційними методами навчання, достатньому для ведення загальної службової документації, міжособистісного та міжкультурного спілкування у військових умовах; ДРН сприймати зміст розмови на повсякденну, суспільну тематику у щоденному спілкуванні, сприймати опис реальних, минулих та майбутніх подій, спілкуватися на початковому та середньому рівнях в повсякденних, стандартних і робочих ситуаціях; описувати людей, місця, речі та розповідати про події (теперішні, минулі, майбутні) логічно завершеними, але простими розмовними блоками, надавати в письмовій формі інформацію про особисті та повсякденні робочі справи, знати основні правила ведення напівофіційного та особистого листування; *курс за військово-професійним спрямуванням*: ПР вести діалог на загальні та професійні теми в контексті військово-оборонної справи та повсякденного життя військовослужбовця, володіти військовою термінологією, необхідною для спілкування з колегами та представниками інших країн; ЗК застосовувати знання про озброєння та військову техніку для розв'язання професійних завдань та прийняття обґрунтованих рішень у військових операціях; ідентифікувати та описувати зразки озброєння та військової техніки армій держав-членів НАТО та інших країн, способів їх дій, розв'язувати спеціальні завдання у напрямках професійної (військово-оборонної) діяльності; оцінювати технічні характеристики озброєння та військової техніки армій держав-членів НАТО, інших країн і способів їх використання; ДРН читати та сприймати на слух іншомовні військові тексти за фахом та військовою документацію з розлогим використанням довідково-словникових джерел; демонструвати володіння загальнозживаною англійською військовою лексикою та військовою термінологією в усному та письмовому мовленні; *спеціальний курс за професійним спрямуванням*: ПР читати, розуміти та використовувати технічні регламенти НАТО англійською мовою; дотримуватись міжнародних стандартів (які регулюють використання термінології та процедур сертифікації, стандартизації та метрології і є уніфікованими у межах Північноатлантичного альянсу) у професійній (військово-оборонній) діяльності; ЗК чітко та коректно висловлювати власні думки, дотримуватись військового етикету та стандартів комунікації, аналізувати та інтерпретувати накази, звіти, технічні описи, інструкції та інші офіційні документи зі спеціальною термінологією; ДРН використовувати іноземну мову для вирішення завдань у професійній діяльності (обробка інформації, створення документів та прийняття рішень, що вимагають знання специфічної термінології та врахування контексту застосування); *військового лідерства*: ПР застосовувати – психолого-педагогічні механізми управлінської та військово-професійної діяльності, методи психодіагностики соціально-психологічних явищ у військових колективах; працювати у команді, в тому числі з професійними групами різного призначення, з військовослужбовцям і з інших країн; ЗК здатність – мотивації до спільної мети, приймати обґрунтовані рішення, адаптуватися, розпоряджатись часом; СФК здатність – працювати автономно та в команді, виконувати посадові обов'язки офіцера тактичного рівня в повсякденному та бойовому житті; застосувати озброєння та військову техніку підрозділу; організувати ведення бою підрозділом; виконувати обов'язки командира згідно процедур військового керівництва (TLP), приймати оптимальні рішення згідно інформації та бойового наказу командира, визначати бойові завдання підпорядкованим підрозділам та орієнтуватися в бойовій обстановці; *військової педагогіки та психології (педагогічна інноватика)*: ПРН

проявляти –творче мислення, комунікабельність та стресостійкість; оцінювати себе, мати наполегливість та активність, володіти навичками самоконтролю та мотивації для військової служби; методичні навички саморозвитку і самоосвіти впродовж життя, підвищення бойової майстерності; ЗК здатність – використовувати педагогічні підходи та приймати обґрунтовані рішення, розуміти предметну професійну діяльність; спілкування іноземною мовою та наполегливість для вирішення завдань і обов'язків; СФК здатність – здійснювати морально-психологічне забезпечення у військовому підрозділі; самоосвіти, пошуку, аналізу та критичного оцінювання інформації з різних джерел і використання інформаційних технологій у процесі навчання та для успішного виконання службових обов'язків; ВПК професійної діяльності в умовах тривалих психоемоційних напружень, організації підготовки військовослужбовців для забезпечення їх психологічної та фізичної готовності до виконання завдань; використовувати технології впливу на морально-психологічний стан особового складу, застосовувати методи психодіагностики вивчення психологічних явищ у військових колективах для індивідуальної роботи; *етики військово-професійної діяльності*: ПР застосовувати Кодекс честі офіцера, дотримуватись морально-етичних норм поведінки (довіри, взаємоповаги, доброзичливості, толерантності) у військовому колективі, діяти соціально-відповідально, дотримуватися правил військового етикету, володіти достатніми знаннями та усвідомлювати принципи етики збройної боротьби, визначення універсальних моральних норм в аспекті поведінки учасників збройної боротьби; ЗК здатність – реалізувати права й обов'язки членів суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства і сталого розвитку, верховенства права і свобод людини для громадян України; примножувати моральні, культурні, наукові цінності суспільства; розуміти місце фахової діяльності в системі знань про природу і суспільство та її роль для розвитку суспільства, техніки і технологій; застосовувати види рухової активності для відпочинку та здорового способу життя; ВПК здатність виконувати професійну діяльність в умовах конфліктів та тривалих психоемоційних напружень; *безпеки військової діяльності (національна та воєнна безпека держави, правила поведінки зі зброєю)*: ПР демонструвати навички захисту себе і володіти знаннями щодо захисту особового складу, озброєння та військової техніки підрозділу в бою; підтримувати озброєння та військову техніку в бойовій готовності до виконання завдань за призначенням, технічне обслуговування базових машин підрозділу, організувати підготовку їх до маршу; ЗК уміння діяти з соціальною відповідальністю та усвідомленістю; розуміння предметної області та професійної діяльності; адаптуватися в нових умовах; спілкування іноземною мовою; ВПК здатність застосовувати нормативні документи та забезпечувати безпечні умови праці у військових підрозділах, дотримуватися вимог статутів ЗСУ, документів, які регулюють повсякденну службу діяльність, і вимагати їх виконання від підлеглих; *метрології, стандартизації та сертифікації*: ПР володіти знаннями, методами і технологіями у сфері озброєння та військової техніки; виконувати комп'ютерні обчислення, оцінки бойової ефективності комплексів озброєння та військової техніки; використовувати програмне забезпечення, аналізувати та відображати результати обчислень; застосовувати метод системного аналізу для дослідження якості операцій; ЗК бути соціально відповідальними; оперувати питаннями метрології, стандартизації та сертифікації, також напрямами стандартизації НАТО та функціоналом професійної діяльності; здатність адаптуватися до нових

соціально-турбулентних умов; мати навички спілкування іноземною мовою; СФК здатність розв'язувати спеціальні завдання згідно семантики професійної (військово-оборонної) діяльності; *міжнародних комунікацій військового партнерства*: ПР володіти знаннями про принципи та методи міжнародної військової комунікації; застосовувати знання з міжнародного військового партнерства для організації та проведення спільних військових операцій; вміти ефективно комунікувати іноземною мовою в міжнародному військовому середовищі; ЗК уміння діяти з соціальною відповідальністю та усвідомленістю; розуміти принципи та методи міжнародного військового співробітництва; адаптуватися до соціально-турбулентних умов; СФК здатність оцінювати та аналізувати ефективність міжнародної військової співпраці, організувати та проводити спільні військові операції з урахуванням стандартів НАТО; використовувати ІКТ для координації міжнародних військових дій; ВПК – здатність застосовувати теоретичні знання з міжнародного військового права та етики забезпечення правової відповідності під час міжнародних операцій; організувати та підтримувати комунікацію між військовими підрозділами країн-партнерів за видами тактичних дій; *військового управління*: ПР адаптуватись та діяти в інтенсивних соціально-турбулентних і геополітичних змінах; спілкуватися та професійно взаємодіяти у команді з військовослужбовцями країн-партнерів з врахуванням термінології у галузі воєнної науки, національної безпеки, безпеки державного кордону, досягати порозуміння колег і партнерів; володіти навичками – методичними, саморозвитку і самоосвіти впродовж життя, розвивати бойову майстерність, вивчати та використовувати передовий досвід у професійній діяльності; ЗК уміння діяти з соціальною відповідальністю та усвідомленістю, ефективної міжкультурної комунікації, застосування принципів та методів військового управління, навичок іншомовної комунікації; ВПК здатність організувати та підтримувати ефективні усні та письмові комунікації між штабами у різних видах тактичних дій; *архітектоники та семантики іншомовних комунікацій зв'язку*: ПР володіти знаннями, методами і технологіями в контексті архітектоники та семантики іншомовних комунікацій зв'язку; здатність ефективно співпрацювати з іноземними військовослужбовцями; ЗК розуміння – значення соціальної відповідальності військової служби; культурних відмінностей та здатність адаптувати комунікаційні стратегії; принципів та методів військового управління; вміння професійного спілкуватися іноземною мовою; СФК вміння проводити аналіз військових операцій та оцінювати їх ефективність; здатність вирішувати спеціальні завдання та використовувати ІКТ для координації військових дій; *бойової системи виживання воїнів*: ПР здатність до організації та координації медичної допомоги в рамках міжнародних військових операцій; спілкуватися та працювати у команді з представниками інших професійних груп різного рівня, з військовослужбовцями з армій партнерства НАТО з врахуванням термінології, розуміння колег у практичних питаннях цільового призначення; ЗК вміти діяти ефективно та швидко у надзвичайних ситуаціях для досягнення максимально ефективного результату; розвиток навичок комунікації з представниками різних культур та мовних груп для надання медичної допомоги; здатність до організації та координації дій під час надання медичної допомоги у військових операціях; спілкування іноземною мовою для ефективної комунікації з партнерами; СФК вміння аналізувати та оцінювати медичну допомогу під час військових операцій та пропонувати заходи її удосконалення;

використовувати ІКТ для координації медичної допомоги та обміну інформацією з штабами та групами, вирішувати спеціальні завдання, використовувати ІКТ для координації військових дій; *соціально-економічних проблем суспільства*: ПР здатність до організації та управління з урахуванням гендерної різниці та потреб; вміння спілкуватися іноземною мовою з урахуванням гендерних аспектів; співпраця з представниками інших професійних груп різного рівня та інших країн, з урахуванням гендерної різниці та специфіки; розуміння гендерної політики та вміння її використовувати для розв'язання професійно-службових завдань; ЗК розуміння та шанобливе ставлення до гендерних аспектів у військовому середовищі; здатність ефективно спілкуватися та взаємодіяти з колегами різного гендерного складу; СФК розуміння гендерної динаміки військових структур та впливу гендерних стереотипів на військове управління; здатність аналізувати та розробляти стратегії для забезпечення гендерної рівності серед офіцерського складу;

ОС МАГІСТР у питаннях: *іноземної мови за професійним спрямуванням*: ПР використовувати спеціальну лексику, пов'язану з військовою справою, для ведення усної та письмової комунікації у професійному середовищі, навчитися формулювати та оформлювати рапорти, накази, звіти, а також вести ділове листування відповідно до військових стандартів; ЗК застосовувати міжнародні стандарти та процедури у власній професійній діяльності, враховувати культурні та соціальні особливості кадрового складу під час взаємодії з іноземними колегами; ДРН читати та розуміти професійні документи (звіти, інструкції, технічні описи), оформлені англійською мовою, аналізувати їх з усвідомленням спеціальної термінології професійного спрямування; *військового перекладу*: ПР володіти технікою перекладу військової термінології та стилю викладу, необхідного для точного відтворення змісту документів, оперативно здійснювати переклад з дотриманням професійного етикету та забезпеченням точності передавання інформації; аналізувати та адекватно відтворювати зміст військових текстів різної складності, забезпечувати точність і відповідність перекладу контексту та стилю оригіналу; розуміти та перекладати технічну документацію (технічні описи, стандартизовані документи, інструкції та процедури), які використовуються в міжнародному військовому середовищі; ДРН володіти навичками перекладу технічних та спеціалізованих військових документів (накази, інструкції, технічні описи озброєння та обладнання), які демонструють точність у передачі термінології та стилю оригіналу, а також розуміння специфіки військових текстів; *лідерства у військово-професійній діяльності*: ПР організувати та управляти військово-педагогічним та соціально-психологічними процесами у військовій частині; практичні навички фізичного вдосконалення підлеглих військовослужбовців та організувати форми фізичної підготовки в підрозділах та вміння організації військово-адміністративної діяльності у військових частинах; ЗК здатність – приймати обґрунтовані професійні лідерські рішення щодо адаптації у сфері військово-професійної діяльності, розробляти та управляти проектами, сприятиме мотивації досягнення спільної мети; СФК здатність вирішувати функціональні завдання у сфері військово-професійної діяльності, працювати автономно та в команді; виконувати обов'язки офіцера тактичного/оперативного рівня, самоосвіти, аналіз та критичне оцінювання інформації, виконувати обов'язки на посаді командира взводу відповідно до процедур військового керівництва (TLP), приймати доцільні організаційно-управлінські рішення, визначати

бойові завдання для підрозділів та орієнтуватися в умовах військових конфліктів; *методології наукових досліджень*: ПР володіти науковими знаннями військової теорії і практики та державної ідеології, методології наукових досліджень та їх ролі у професійній діяльності військового керівника; забезпечувати інформаційно-аналітичну діяльність, аналізувати сучасний стан воєнної науки, національної безпеки та безпеки державного кордону відповідно до специфіки озброєння та застосування військової техніки для забезпечення військ (сил); використовувати відповідні знання, технології, методи та інструменти при розв'язанні складних і проблемних завдань; спілкуватися іноземною мовою в межах мови науки (наукового письма) для обговорення результатів досліджень і впровадження інновацій; здійснювати дослідження з питань озброєння та військової техніки з урахуванням закордонного досвіду; використовувати сучасні технології та інструменти досліджень, аргументувати висновки та презентувати результати досліджень; розробляти і викладати спеціальні дисципліни в ЗВО/ВВНЗ відповідно до спеціалізації державною та іноземною мовами усно та письмово; СФК здатність вирішувати спеціальні методологічні завдання у процесі наукового пошуку у галузі філології та педагогіки, розробляти і реалізовувати інноваційні та дослідницькі проекти у сфері озброєння та військової техніки; самоосвіти, самоменеджменту та професійного розвитку; критичного оцінювання інформаційних масивів для цільового застосування в системному аналізі якості філологічних та педагогічних досліджень та застосовувати їх у військово-оборонній та професійній сфері; *національної безпеки України*: ПР здійснювати семантичний аналіз сектору безпеки і оборони держави, механізмів забезпечення національної безпеки у зовнішньополітичній сфері; продукувати та впроваджувати ефективні організаційно-управлінські рішення у сфері управління військовими частинами військ (сил) з питань озброєння та військової техніки, планування, оцінювання і аналізу ситуації та ризиків; ЗК здатність застосовувати державні стратегії України, здобуті знання, вміння та навички у сфері національної безпеки для вирішення професійних практичних завдань, в тому числі іншомовних комунікацій, у військовій сфері; імплементувати стратегічні аспекти національної безпеки для встановлення їх впливу на стан і розвиток військової сфери; СФК здатність прогнозувати, моделювати та запобігати виникненню складних, проблемних і кризових ситуацій та досягати цільової мети при вирішенні професійних завдань військово-оборонної сфери з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки та оборони держави; *управління підрозділами тактичного рівня*: ПР вміння забезпечувати цільове призначення застосування військових частин за видами, родами ЗСУ, інших військових формувань (згідно законів України); організації взаємодії спільного виконання тактичних та оперативних завдань у воєнно-оборонних операціях і бойових діях; організувати виконання завдань мобілізаційної та бойової готовності; практичні уміння приведення військових частин у бойову готовність, застосування процедур планування та проведення навчань за стандартами НАТО на тактичному та оперативному рівнях; ЗК – здатність застосовувати здобуті знання та навички для моніторингу, прогнозування, моделювання та управління станом і розвитком організації військових угруповань для забезпечення реалізації тактичних, оперативних і стратегічних завдань у військово-оборонній сфері; удосконалювати військово-професійну підготовку та самовдосконалюватися для професійного розвитку зі застосуванням знань у сфері національної безпеки; визначати та реалізовувати стратегії

управління військовими підрозділами; встановлення стратегічних векторів забезпечення національної безпеки держави та узгоджувати семантичні особливості національних стратегій у галузях інформаційної (в тому числі кібербезпеки), економічної, соціальної, екологічної безпеки для ефективної реалізації висхідного потенціалу управління військово-оборонною сферою; навчання для інтенсивної адаптації до викликів соціальної турбулентності у військовій сфері; СФК здатність забезпечувати генерування та здійснення спеціальних військових завдань управління формуванням національної безпеки України; *процесів/процедур прийняття військових рішень за стандартами НАТО (MDMP, TLP)*: ПР формування інформаційного базису, систематизація та інтерпретація інформаційних масивів даних з критичним та експертним оцінюванням для прийняття обґрунтованих військових рішень; застосування MDMP, TLP в інформаційно-аналітичному прогнозуванні для ефективного планування військових операцій; співпрацювати та організувати управлінську діяльність військових підрозділів зі застосуванням стандартів НАТО; ЗК здатність – впроваджувати процеси/процедури прийняття військових рішень за стандартами НАТО; організувати адаптивне навчання та навчатися згідно вимог стандартів НАТО для реалізації геополітичних гарантій безпеки глобального виміру; розроблення планів і програм прийняття та впровадження військових рішень за стандартами НАТО; розвивати технологічні компетенції впровадження психолого-педагогічних, соціальних, інформаційних, управлінських технологій у галузі національної безпеки; навчання інтероперабельності партнерства у адаптації до змінних умов соціальної турбулентності та агресивних викликів військово-оборонної сфери; *інформаційно-комунікаційних технологій та інформаційно-аналітичної роботи офіцерів ЗСУ*: ПРН застосовувати ІКТ під час інформаційно-аналітичної роботи; обробляти та аналізувати інформаційні потоки за допомогою ІКТ та методів статистики; розробляти та реалізовувати інноваційні проекти інформаційно-технологічного забезпечення формування та експлуатації сучасних озброєнь та оперативного управління військовою технікою; ЗК здатність застосовувати отримані інформаційні та інноваційні компетентності для аналізу та розв'язання практичних завдань у військово-оборонній сфері засобами ІКТ; спроможність застосування знань ІКТ, з інформаційної безпеки (в тому числі кібербезпеки), інформетрії для керування військовими підрозділами тактичного/оперативного рівня з використанням процесів/процедур прийняття військових рішень за стандартами НАТО; СФК здатність розробляти інформаційні системи інтелектуальної обробки даних системного аналізу; забезпечувати військові операції та дії за допомогою ІКТ.

У третьому розділі «**Концептуальні засади системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО**» обґрунтовано та розроблено концепцію на базі концептів: *системометодологічного* – агрегатованого комплексу способів дослідження організації управління якістю й безпекою соціокультурних форм ВВНЗ/ЗВО; методологічного потенціалу теорії і методики професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО; сукупність соціально-філософських, теоретичних і методичних засад професійної підготовки; методичний органайзер методик і методів, засобів технічних регламентів, дослідження організації іншомовної підготовки та неперервного навчання англійською мовою для формування іншомовної компетентності військовослужбовців згідно стандартів Північноатлантичного альянсу;

фундаментальним концептом визначено *матетичного* – науки та методології пізнання, наснаги до навчально-науково-пізнавальної діяльності, неперервності та ступеневості пізнання у галузі знань педагогіки, філології, наукометрії, квалітології; забезпечення призначення квалітологічного концепту соціальному замовленню щодо становлення і забезпечення стандартів якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм ЗВО/ВВНЗ та якості організації професійної іншомовної підготовки у визначених педагогічних умовах неперервного навчання англійської мови для формування іншомовної компетентності офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО за рекомендованим педагогічним та лінгвістичним критеріальними апаратами; концептуалізація інтероперабельності в організації дослідження педагогічної проблеми та розроблені й апробації відповідного методико-організаційного та інформаційно-технологічного забезпечення організації професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО; втілення філософсько-методологічних аспектів *епістемологічного* – педагогічної проблеми дослідження стану, архітектури і розвитку теорії пізнання об'єкту галузей знань освіта/педагогіка, філологія, воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону; *інформаційно-технологічного* – обґрунтування, розроблення та забезпечення впровадження в систему професійної іншомовної підготовки офіцерів доступних мереж, ліцензійних аналогів для формування інформаційної архітектури сприятливих середовищ навчально-науково-пізнавальної діяльності засобами технологічного сервісу; розроблення та втілення стратегій, планів *тактичної* концептуалізації військових навчань і сумлінного виконання професійно-службових завдань у досягненні мети освітнього процесу, а саме набуття професійної іншомовної компетентності офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО, та їх застосування в тактичних операціях міжнародного партнерства місій та військово-професійної підготовки; *диверсифікаційного* концепту щодо векторизації та інтенсивності перекваліфікації, здобуття додаткових, перехресних та дотичних кваліфікацій з урахуванням індивідуальних потреб та особливостей становлення професійної іншомовної компетентності та її розвитку у офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО; *семіотичного* концепту природи знаково-символічної семантики філологічних основ у контекстах цільового призначення військово-оборонної сфери. Обґрунтовано та розроблено систему професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО та однойменну модель, яку спроектовано з теоретичним обґрунтуванням педагогічних умов їх методико-організаційного забезпечення для задоволення соціального замовлення галузі науки і знань 25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону (спеціальностей 255 Озброєння та військова техніка та 254 Забезпечення військ (сил)). Системну єдність підсистем забезпечено:

- *синергією* складових концептів (системно-методологічний, матетичний, квалітологічний, епістемологічний, інформаційно-технологічний, інтероперабельний, тактичний, диверсифікаційний, семіотичний) у концепції професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО – *концептуальної підсистеми*;

- *дуальністю* визначеної мети – концептуально-стратегічної (обґрунтування та нарощення практичної методології функціональної універсалізації стандартів НАТО у розвитку теорії і методики професійної підготовки офіцерів ЗСУ тактичного та оперативного рівнів) та дослідження (обґрунтування теоретичних і методичних засад системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО,

розроблення й експериментальна перевірка ефективності її моделі та методики організації неперервного навчання англійської мови зі забезпеченням відповідності професійної іншомовної компетентності військовослужбовців стандартам Північноатлантичного альянсу) – *цільової підсистеми*;

– *фундаментальністю* методологічних підходів дослідження (загальні (аксіологічний, триангуляції, інтерпретаційний, критичний); у сфері освіти, науки й інноватики (активізації наукового пізнання, компаративний, інтегративний, феноменологічний та інноваційний); соціальних та поведінкових наук (квалітологічний, лонгітюдний)); навчально-науково пізнавальної діяльності (традиційні (культурологічний, діяльнісний, особистісно-орієнтований, компетентнісний, системний); інноваційні (парадигмальний; синергетичний, професійно-комунікативний, інтегративний); організації освітнього процесу (кореляційний та якісний)) та організації професійної іншомовної підготовки і неперервного навчання англійської мови (вивчення мови (структурно-лінгвістичний, текстологічний, когнітивний, семіотичний); специфіка цільової іншомовної підготовки (аудіолінгвістичний, ситуаційно-функціональний, граматико-трансформаційний, інтерактивний, апроксимально-аналітичний, інтегративний)); *специфікацією* білінгвального підходу (паралельне навчання; загальні підходи комунікативного, інтерактивного та експериментального навчання; симбіоз ресурсозабезпечення; інтеграція мов у дисциплінах; міжкультурні іншомовні, когнітивні та комунікативні компетентності шанобливого ставлення до мовленнєвої полікультурності) та паралельною орієнтацією принципів професійної іншомовної підготовки (дидактики, наочності, міцності знань, усвідомлення, науковості, активності, індивідуалізації, міжпредметної інтеграції, наукової новизни, професійної спрямованості змісту й методів навчання) та методики навчання (комунікативності, інтерактивності, автентичності, домінуючої ролі вправ, синергії навчання, збереження материнської мови, мінімізації негативного впливу на здоров'я, інтеграції та диференціації, розвитку комунікативно-мовленнєвої культури, бікультурного комунікативного розвитку, професійної профілізації для іншомовних середовищ зайнятості)) – *методологічної підсистеми*;

– *процесуально-змістовою універсалізацією* розробленого та забезпеченого проблемно-інтегративного універсуму неперервного навчання англійської мови у циклах Системи підготовки офіцерів ЗСУ (ОС Бакалавр – тактичного рівня (загальний, загальновійськовий та спеціальний курс англійської мови: іноземна мова (англійська), іноземна мова за військово- професійним спрямуванням, іноземна мова за професійним спрямуванням) та ОС Магістр – тактичного/оперативного рівня (іноземна мова у професійній діяльності: іноземна мова за професійним спрямуванням, основи військового перекладу) на орбітах циклів підготовки – загальної, військово-професійної та військово-спеціальної в етапах – наукового пізнання (теоретично-пошуковий, аналітичний, методологічний, концептуально-стратегічний, функціонально-методичний – праксеологічний), впровадження системи та методики організації (пропедевтичний, діагностувальний, планувальний, апробаційний, моніторинговий та релевантний) та дослідження (мотиваційний, коригувальний констатувальний (аудиторський), моделюючий формувальний) – *процесуально-змістової підсистеми*;

– *функціональністю* навчально-науково-пізнавальної діяльності у реалізації *функцій* (футуристична (аксіологічної мотивації системної синергії кластерів професійної

профілізації у семантиці усвідомлення, прагнення здобуття та набуття з якісним перетворенням опанування та розвитку професіоналізму); моніторингова (динаміка діагностики навчально-науково-пізнавальної діяльності для праксеологічного аналізу і накопичення інформаційного базису та встановлення невідповідності в освітньому процесі та управління його якістю); виховна академічної та тактичної культури іншомовної комунікації офіцерів ЗСУ (організація освітнього процесу неперервного навчання англійської мови, стимулювання та підтримка майбутніх офіцерів у продовженні академічних традицій формування їх професійної іншомовної компетентності; соціальні виміри професіоналізму офіцерів у галузі воєнних наук, національної безпеки та безпеки державного кордону); логістична (педагогічна прогностика формування та розвитку професійної іншомовної компетентності офіцерів ЗСУ, суспільної адаптації, становлення та диверсифікації); інформаційно-закріплювальна (у системній єдності підсистем системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ, орієнтованих на соціальні потреби Миру, Безпеки та Волі народів на самовизначення, оборони соціальних гарантій якості й безпеки життя громадян України – агрегатованої релевантності навчання); коригувальна (організаційно-педагогічного впливу на усунення невідповідностей задля забезпечення поліпшення якості згідно вимог технічних регламентів ДСТУ, ISO та стандартів НАТО STANAG); стабілізаційна (розумної достатності динамічного балансу складових підсистем системи зі праксеологічним забезпеченням релевантності сформованості професійної іншомовної компетентності офіцерів ЗСУ)); *методів* дослідження (теоретичні (індукція, дедукція, синтез, гіпотез, конкретизація та узагальнення), методи аналізу – контент, аксіологічний, компаративний, системний, структурно-функціональний, структурно-організаційний, портфельний, праксеологічний; методи проєктування та моделювання; емпіричні – анкетування, педагогічне спостереження, тестування, експертне оцінювання; статистичні); організації професійної іншомовної підготовки (організаційно-розпорядчі (регламентування, нормування, проєктування); методів організації управління проєктування (проєктний аналіз, праксеологія проєктів, структуризація, планування, нагляду, організації управління комунікаціями, адміністративного контролю проєктної діяльності)) та методів неперервного навчання англійською мовою (мовленнево-дидактичні за джерельністю комунікативно- інформаційної взаємодії (діалогічного та монологічного мовлення – диспути, бесіди, діалоги, оповідання; технологічні, суспільно-політичні – форуми; організаційно-педагогічні круглі столи, працеохоронні, ресурсозберезувальні, безпеки життя – інструктажі), наочні та демонстраційні (відео-ілюстрації, аудіо-візуальні, методи відеозйомки, відеотеки, метод проєктів, кейс-метод, імітацій); комбіновані (рольові ігри, мозкового штурму, метод розминок, парна робота та робота у малих групах, робота з флеш-картками, аналогій); наглядові (стандартизованого контролю засобами письма, тестування та самооцінювання, педагогічного контролю)); *форм і засобів* навчання – панівна очна (ОС «Б», «М»), заочна (ОС «М» у підгрупах), змішана (ОС «Б», «М» полігонна за локаціями), мережі, інформаційно-телекомунікаційні платформи, лінгво-сервіси, технологічні засоби навчання, мобільні додатки, навчально-тренінгові – *організаційно-методичної підсистеми*;

– *технічною регламентацією* оперативних, адміністративних, матеріально-технічних стандартів – *підсистеми технічного регулювання*;

– *емерджентністю* виявлених та теоретично обґрунтованих *педагогічних умов* їх методико-організаційного забезпечення як системоутворюючих, а саме *педагогічно-організаційні* (організація освітнього процесу з урахуванням професійного та соціокультурного компонентів професійної іншомовної підготовки; навчально-науково-пізнавальна діяльність військовослужбовців як суб'єктів професійного та особистісного розвитку; єдність наукових знань, емоційно-ціннісних суджень та практичних дій військовослужбовців; диференціація за рівнем знань здобувачів освіти; корисні практики –вітчизняні та зарубіжні; створення інформаційного базису; поєднання групового, фронтального та індивідуального навчання; комплектація різних видів груп здобувачів освіти, її корекція та управління); *методичні* (супровід у логіці навчання, методичний організатор підготовки, поетапна імплементація науково-методичного забезпечення в освітній процес; педагогічна прогностика й інноватика; комплектація ТЗН), *інформаційно-технологічні* (освітні, проєктні, мережеві та технологічні засоби академічного сервісу), *психологічні* (позитивне психо-емоційне середовище навчання; мотивація зовнішня та внутрішня; акмео-технологія підготовки, розвитку та оцінювання ПРН) та *реалізаційні соціальної інноватики* (міжкультурна інтеперабельність; міждисциплінарна інтеграція та універсализація; семантична орієнтація підготовки; аксіологія освіти, науки й інноватики) – *кондиційної підсистеми*;

– *інституційною організацією та програмно-інструментальним забезпеченням*, відповідно впроваджено в Україні – *програмні інструменти НАТО* «Удосконалення військової освіти» (з англ. – Defence Education Enhancement Program, DEEP): Центр досліджень з питань європейської безпеки імені Дж. Маршалла, Бюро міжнародної мовної координації, Оборонний коледж та школа НАТО; 33 партнерські навчально-освітні центри НАТО (забезпечують курси, семінари та тренінги, платформу для оперативного навчання), Навчальний центр мовної підготовки партнерів Європи (з англ. – Partner Language Training Center Europe – для працівників ЗСУ та офіцерів), Гончаренко центри (онлайн-курси англійської мови), Центр мовної підготовки штату Техас, Центри інтенсивної мовної підготовки військовослужбовців при ВВНЗ України (ХНУПС, НАУ, НАСВ, ВІТІ, ЖВІ, ІВМС ОМА); розмовні клуби при ВВНЗ (з англ. – English Speaking Club); технічні засоби навчання (екранна, звукова, бінарна апаратура); за функціональним призначенням (комбіновані засоби-комп'ютери, мультимедіа, аудиторні ТК і допоміжні ТЗК); лінгво-кабінети та лабораторії у системі професійної іншомовної підготовки для автономії студента у процесі навчання та науково-педагогічної діяльності викладача, стимулювання іншомовної активності здобувачів освіти, облік їх індивідуальних, вікових та особистісних особливостей, реальне або віртуальне занурення в іншомовне мультимедійне освітнє середовище, також бази для функціональності електронних освітніх ресурсів; *платформи*: Language Connect for Ukraine, Coursera, Duolingo, Mondly, Busuu, Preply; *проскти*: EdX, Canvas Network (онлайн курси); соціальний проєкт ENG for UARMY на YouTube-каналі «Армійська англійська»; *застосунки*: Drops, Ling App, UTalk, Babbel, онлайн-ресурс LingQ – *програмно-інструментальної підсистеми*;

– *параметральною метрикою* критеріального апарату в критеріях (комунікаційний (артикуляційний), трансмісійний, епістолярний інтерактивний та інноваційний (спроможність і відповідальність) за рівнями сформованості (відмінний, просунутий, середній (рубіжний), достатній та низький) прогнозованого результату

(сформованість професійної іншомовної компетентності офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО) – *результативної підсистеми*.

У четвертому розділі «**Методичні засади реалізації моделі професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО**» розроблено та обґрунтовано з методико-організаційним забезпеченням – методику організації неперервного навчання англійської мови зі забезпеченням відповідності професійної іншомовної компетентності військовослужбовців стандартам Північноатлантичного альянсу; проблемно-інтегрований універсум неперервного навчання англійської мови у циклах системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО та інформаційну програму з методики професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО. Компендіум змісту і структури універсуму розроблено та впроваджено з методико-організаційним забезпеченням (рис.1), структуровано згідно семантики організації освітнього процесу військово-професійної підготовки для забезпечення системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО у видах теоретичного і практичного навчання – лекцій (ІЛ – інтерактивна лекція, ІБЛ – інтерактивна бінарна лекція, Л – лекція, МПЛ – мультимедійна презентація-лекція, МЛ – мультимедійна лекція, ПРЛ – проблемна лекція), практичних занять (БЗ – бінарне заняття, В – відеофільм, ВПН – військово-професійне навчання, ГС – груповий семінар, ГД – групова дискусія, ГТ – групові тренування, Д – диспут, Е – екскурсія, ЗБ-заняття – бесіда, ІВ – інтерактивний воркшоп, КА – кейс-аналіз, КС – кейс стаді, КС – круглий стіл, КТ – командний тренінг, ПБ – практична бесіда, ПЗ – практичні заняття, ПП – педагогічний практикум, СКС – симуляції кризових ситуацій, С – семінар та Т – Тренінг).

Методика організації неперервного навчання англійської мови зі забезпеченням відповідності професійної іншомовної компетентності військовослужбовців стандартам Північноатлантичного альянсу сформовано у авторському потрактуванні як:

– *комплекс процедур* організації освітнього процесу в системі професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО: *навчання іноземної мови* – іноземна мова (англійська), іноземна мова за військово-професійним спрямуванням, іноземна мова за професійним спрямуванням ОС Бакалавр та іноземна мова у професійній діяльності – іноземна мова за професійним спрямуванням, основи військового перекладу ОС Магістр; *навчання іноземною мовою* у циклах загальної, військово-професійної та військово-спеціальної підготовки здобувачів освіти/курсантів;

– *спосіб методично-організаційного забезпечення* – *методів* професійної іншомовної підготовки (організаційно-розпорядчі, організації управління проектами); неперервного навчання англійською мовою (мовленнєво-дидактичні, наочні та демонстраційні, комбіновані, контролю та нагляду); науково-дослідних робіт (теоретичних, аналізування, проектування та моделювання, емпіричних, експертного оцінювання та статистичних);

– *методики навчання іноземної мови* за цільовим призначенням ОС та спеціальностей (комунікативні, інтерактивні, інноваційні, спеціального призначення (спеціальних цілей), білінгвальна); «Інформаційна програма з методики професійної іншомовної підготовки офіцерів Збройних Сил України за стандартами НАТО»;

– *інструментарій системи технічних регламентів ISO* (Системи управління якістю ISO 9001, Випробувальні та калібрувальні лабораторії ISO/IEC 17025, Управління

інформаційною безпекою ISO/IEC 27001, Соціальна відповідальність ISO 26000, SA 8000, Екологічний менеджмент ISO 14001, Системи управління гігієною та безпекою праці. Вимоги з настановою щодо використання ISO 45001, Системи менеджменту безпеки харчової продукції ISO 22000, HACCP, FSSC, ISO/IEC 38500)

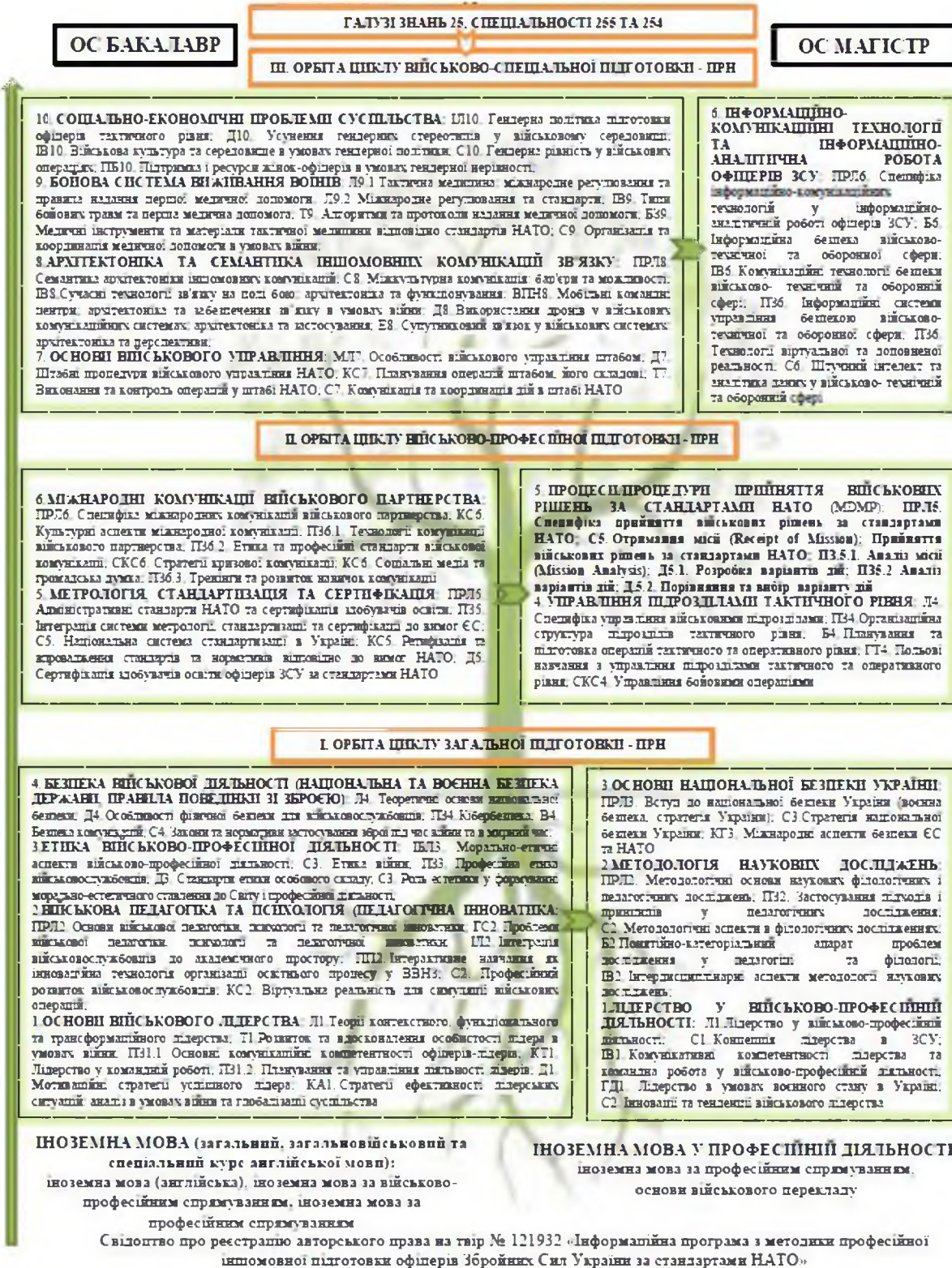

Рис. 1 Компендіум змісту і структури проблемно-інтегрованого універсуму неперервного навчання англійської мови у циклах системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО

та НАТО – *адміністративні* (AAP-15 Глосарій аббревіатур НАТО, AAP-28 Словник з розпізнавання англ./франц., AAP-77 Посібник з термінології, AAP-47 Розробка союзних доктрин НАТО, ACodP-01 Посібник НАТО з кодифікації, STANAG 3552 / ATP-10 Посібник пошуково-рятувальних операцій, STANAG 5064 / AAP-31 Словник НАТО з систем зв'язку та інформаційних систем, PO 0193 Директива термінології НАТО, STANAG 2019 / APP-06 Символіка країн НАТО); *оперативні* (STANAG 2181/ AJP-3.4.1 Доктрина країн Альянсу щодо військового внеску у підтриманні Миру, MC 0094/4 Політика щодо військових навчань НАТО, STANAG 2195/AJP-2.5 Захоплені полонені, матеріали та документи, STANAG 2226/ATP-3.7.2 Військова поліція НАТО. Керівництво та процедури, STANAG 4203 Технічні стандарти височастотного радіообладнання, STANAG 2126 / AMedP-8.7 Перев'язувальні комплекти невідкладної медичної допомоги, аптечки, STANAG 2549 / AMedP-24 Невідкладна медична допомога в умовах ведення бойових дій, STANAG 2582 / AJEP-2, Система екологічного менеджменту у військовій діяльності НАТО) та *матеріально-технічні* (STANAG 4370 Випробовування у довкіллі, STANAG 4754 Базова архітектура НАТО для транспортних засобів наземного базування, STANAG 6507/AJP2.6 Доктрина космічної розвідки);

– *засіб універсалізації та впровадження* з програмно-інтегрованим універсумом неперервного навчання англійської мови/англійською мовою у циклах системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО у педумовах;

– *методика оцінювання і контролю результатів навчання* – проблемні та творчі завдання (з проєктування змісту за видами навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти, педагогічної діагностики, мотивування ставлення до завдання, до застосування методу прикладу, на вибір стратегії життя і стилю поведінки, на вибір стилю поведінки під впливом військово-професійного середовища, вибір варіанту відповіді, переорієнтацію, вирішення конфліктної ситуації, уважність і самоконтроль, розвиток самостійності); педагогічні ситуації (створення успіху та нарощення здобутків; самооцінювання; самокритики; витримки і вияву ввічливості у стосунках; зневаги та неповаги до оточуючих; вибору кар'єрного вибору; стимулювання до самостійних суджень самостійного прийняття рішень вирішення конфліктів мовчазного схвалення; змагання; вибору критеріїв оцінки праці; висунення вимог; наведення прикладу; звинувачення; довіри; загрози покарання; підпорядкування і впливу середовища; вияву відповідальності; відповідальності за власні вчинки; переконання; ризику; надання допомоги, взаємодопомоги; критики; вияву почуття володіння собою самовираження; вияву ставлення до людини; дезорганізації); тренінгові ситуації (ведення діалогу, розуміння партнера, монологу, риторики, аудіо-імітації); засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання (адаптовані тести STANAG, реферати, есе, проєкти, презентації результатів виконання практичних завдань та досліджень, виступи на наукових заходах, підсумкові модульні роботи, екзамен/залік); індивідуальні, групові завдання та засоби діагностики.

У п'ятому розділі «**Експериментальна перевірка ефективності моделі системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО**» розроблено та реалізовано педагогічний експеримент, у ході якого встановлено ефективність моделі системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО (рис. 2) та методики організації неперервного навчання англійської мови зі забезпеченням відповідності професійної іншомовної компетентності

Світова потреба Миру, Безпеки та Волі народів на самовизначення та підготовку відповідного кадрового потенціалу забезпечення оборони соціальних гарантій правового захисту недоторканості та територіальної цілісності суверенітетів членів та кандидатів у члени НАТО та ЄС

Соціальне замовлення на підготовку офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО
25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону

КОНЦЕПЦІЯ професійної іномовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО

МЕТА концептуально-стратегічна:
обґрунтування та нарощення практичної методології функціональної універсалізації стандартів НАТО у розвитку теорії і методики професійної підготовки офіцерів ЗСУ тактичного та оперативного рівнів

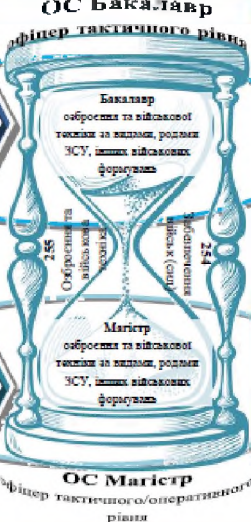
МЕТА дослідницька:
✓ обґрунтування теоретичних і методичних засад системи професійної іномовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО.
✓ розроблення й експериментальна перевірка ефективності її моделі та методики організації неперервного навчання англійської мови зі забезпеченням відповідності професійній іномовній компетентності військовослужбовців стандартам Північноатлантичного альянсу.

Методологічні підходи		Білінгвальний підхід
<p>дослідження: ✓ загальні (азіологічний, прагматичний, інтерпретаційний, критичний); ✓ у сфері освіти, науки й інноваційки (активізації наукового знання, компаративний інтегративний, феноменологічний та інноваційний); ✓ соціальних та новодіткових наук (квалітологічний, логістичний)</p>	<p>навчально-науково-пізнавальної діяльності: ✓ традиційні (культурологічний, ліквідацій, особистісно-орієнтований, компетенційний, системний); ✓ інноваційні (шаріатизаційний; синергетичний, професійно-комунікативний, інтегративний); ✓ організації освітнього процесу (кореляційний та азіологічний)</p>	<p>✓ паралельне навчання: комунікативного, інтерзалежного та експериментального навчання; ✓ сфінксов ресурсозабезпечення; інтеграція мов у дисциплінах; міжкультурні іномовні, когнітивні та комунікативні компетентності шкільного ставлення до мовленнєвої популяції.</p>

Принципи професійної іномовної підготовки:
 ✓ дидактика (визначення, міцності знань, усвідомлення, науковості, збалансованості, індивідуалізації, міжпредметної інтеграції, наукової новизни, професійної спрямованості змісту й методів навчання);
 ✓ методики навчання (комунікативності, інтерактивності, автентичності, домінуючої ролі вправ, синергії навчання, збереження материнської мови, мінімізації негативного впливу на здоров'я, інтеграції та диференціації, розвитку комунікативно-мовленнєвої культури, бікультурного комунікативного розвитку, професійної профілізації для іномовних середовищ зайнятості);
 ✓ методика організації неперервного навчання англійської мови.

ІНОЗЕМНА МОВА (загальній, загальновійськової та спеціальній курс англійської мови):
іноземна мова (англійська), іноземна мова за військово-професійним спрямуванням, іноземна мова за професійним спрямуванням

ІНОЗЕМНА МОВА У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ:
іноземна мова за професійним спрямуванням, основи військового перекладу

- I. Орбіта шкільної загальної підготовки**
основи військового літерства (літерство, військова педагогіка та психологія (педагогічна інноватика); етика військово-професійної діяльності; безпека військової діяльності (національна та воєнна безпека держави); права та поведінка зброєю
- II. Орбіта шкільної військово-професійної підготовки**
метрологія, стандартизація та сертифікація (адміністративні стандарти НАТО та сертифікація здобувачів освіти); міжнародні комунікації військового партнерства
- III. Орбіта шкільної військово-спеціальної підготовки**
основи військового управління (штатби пропеудри НАТО – військового управління); архітектоніка та семантика іномовних комунікацій зв'язку; бойова система зв'язування війни (тактична медицина; міжнародне регулювання та правила навігання першої медичної допомоги; соціально-економічні проблеми суспільства (гендерна політика підготовки офіцерів тактичного рівня)
- I. Орбіта шкільної загальної підготовки**
літерство у військово- професійній діяльності (компанія літерства ЗСУ); методологія (методологічні основи наукових філологічних, педагогічних, досліджень застосування лонгійно-категоріального апарату); основи національної безпеки України (воєнна безпека, стратегія України)
- II. Орбіта шкільної військово-професійної підготовки**
управління діями та тактика підрозділу рівня рота (управління військовими підрозділами тактичного рівня); пропеудри процедури прийняття військових рішень (MDDMP)
- III. Орбіта шкільної військово-спеціальної підготовки**
інформаційно-комунікативні технології та інформаційно-аналітична робота офіцерів ЗСУ

Е	наукового знання: теоретично-позитивний, азіологічний, методологічний, концептуально-стратегічний, функціонально-методичний – праксеологічний
Т	впровадження система та методики організації: пролепедичний, підгостувальний, планувальний, зброєпідійний, моніторинговий та релевантний
А	
П	
Н	дослідження: мотиваційний, зорієнтований, констатувальний (скрінінговий), формувальний (модельований)

Концептуальна підсистема
Цілова підсистема
Методологічна підсистема
Процесуально-інформаційна підсистема УНІВЕРСУМ
МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ НЕПЕРЕРВНОГО НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

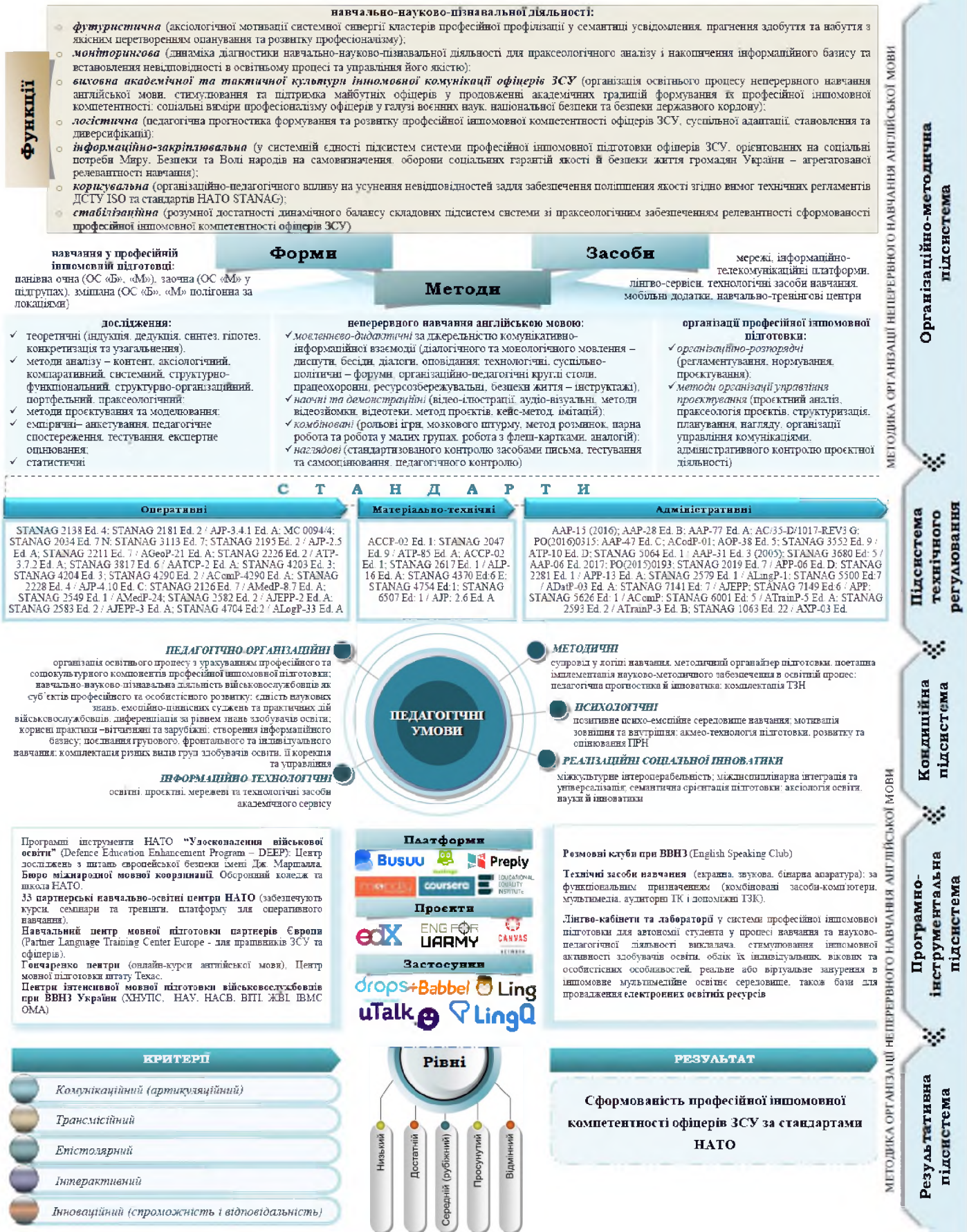

Рис. 2. Модель системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО

військовослужбовців стандартам Північноатлантичного альянсу. Програмою педагогічного експерименту передбачено етапи: мотиваційний, коригувальний, констатувальний (скрінінговий) та формувальний (моделюючий) (ОС Бакалавр – табл. 1, ОС Магістр – табл. 2). Під час педагогічного експерименту було задіяно 860 здобувачів освіти спеціальностей 255 «Озброєння та військова техніка» та 254 «Забезпечення військ (сил)», галузі знань 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону», з них ОС «Бакалавр» – 570 осіб та ОС «Магістр» – 290 осіб в ЗВО експериментальної площадки – Житомирський військовий інститут імені С.П. Корольова, Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут, Військова академія (м. Одеса) та Військовий інститут танкових військ Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

На мотиваційному здійснено діагностику позитивної та негативної мотивації (внутрішньої та зовнішньої), як пускового механізму навчально-науково-пізнавальної діяльності здобувачів освіти. Встановлено відповідність позитивних мотивів (необхідності оволодіння, вільне та професійне володіння, прагнення підтвердження та сертифікації, конативність, опанування згідно наказу, міжнародна активність, спеціальна спрямованість, інтернаціональні комунікації, переклад, життєва необхідність (сімейна), задоволення матеріальних потреб, нівелювання конфлікт-інтересів при виконанні професійно-службових завдань) та сегменти вияву невідповідностей.

На коригувальному етапі педагогічного експерименту здійснено розподіл по групам, до експериментальної групи (далі – ЕГ) ОС «Бакалавр» увійшло 285 респондентів, до контрольної групи (далі – КГ) – 285 осіб, а відповідно ОС «Магістр» ЕГ – 144 осіб та КГ – 146 осіб. Застосовано коригувальні процедури, які розроблено для виявлення причин невідповідностей позитивної мотивації, визначених під час аналізування (здійснено викладачами для реалізації організаційно-доцільних рішень щодо наслідків, оцінено потреби та інтереси для запобігання чинників невідповідності та прогнозування повторного вияву, здійснено аналіз конфлікт-інтересів; застосовано процедури, календарний план і визначено посадових осіб з обов'язками щодо усунення чинників невідповідностей й впровадження механізмів реалізації впевненості в тому, що невідповідності не виникатимуть повторно; проаналізовано релевантність коригувальних заходів з діагностикою ризиків і небезпек вияву при плануванні). Коригувальний процес здійснено у послідовності етапів: діагностика протоколювання невідповідностей, причин їх вияву; розробка схеми коригування та її впровадження; контроль за усуненням невідповідностей й чинників прояву; аналіз результативності коректив.

Згідно результатів констатувального (скрінінгового) етапу експерименту встановлено у ЕГ та КГ (у %) показники рівнів сформованості професійної іншомовної компетентності офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО, які були аліквотними. Верифіковано ефективність моделі системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО згідно критеріально-діагностичного апарату оцінювання рівнів сформованості їх професійної іншомовної компетентності (за критеріями – комунікаційним (артикуляційним), трансмісійним, епістолярним, інтерактивним та інноваційним (спроможність і відповідальність) та рівнями – низьким (Е), достатнім (D), середнім (рубіжним) (С), просунутим (В) та відмінним (А)).

Зведені показники рівнів професійної іншомовної компетентності майбутніх бакалаврів у ЕГ і КГ до і після педагогічного експерименту, у %

Рівні	Групи	Критерії														
		Комунікаційний (артикуляційний)			Трансмісійний			Епістолярний			Інтерактивний			Інноваційний (спроможність і відповідальність)		
		К	Ф	Δ	К	Ф	Δ	К	Ф	Δ	К	Ф	Δ	К	Ф	Δ
Відмінний (А)	ЕГ	9,47	15,09	+5,62	8,07	13,68	+5,61	7,37	11,58	+4,21	7,02	11,94	+4,92	4,21	7,72	+3,51
	КГ	10,18	11,23	+1,05	7,72	9,82	+2,10	7,72	9,13	+1,41	7,02	8,42	+1,40	4,56	5,62	+1,06
Просунутий (В)	ЕГ	15,79	17,90	+2,11	18,60	21,05	+2,45	17,19	22,80	+5,61	14,39	18,95	+4,56	17,90	21,05	+3,15
	КГ	15,44	15,79	+0,35	18,95	19,65	+0,70	16,49	17,19	+0,70	14,39	15,09	+0,7	18,24	18,95	+0,71
Середній (рубіжний) (С)	ЕГ	20,00	22,11	+2,11	19,65	22,11	+2,46	21,40	24,56	+2,16	22,46	23,50	+1,04	22,80	24,21	+1,41
	КГ	20,70	21,75	+1,05	18,95	18,95	0,00	21,40	21,40	0,00	22,80	22,46	-0,34	22,46	23,86	+1,40
Достатній (D)	ЕГ	30,53	23,50	-7,03	28,07	21,05	-7,02	26,67	20,70	-5,97	29,82	24,21	-5,61	30,88	24,56	-6,32
	КГ	29,12	27,37	-1,75	29,47	27,02	-2,45	27,37	25,97	-1,40	29,82	28,42	-1,4	30,88	29,82	-1,06
Низький (Е)	ЕГ	24,21	21,40	-2,81	25,61	22,11	-3,50	27,37	20,36	-7,01	26,31	21,40	-4,91	24,21	22,46	-1,75
	КГ	24,56	23,86	-0,70	24,91	24,56	-0,35	27,02	26,31	-0,71	25,97	25,61	-0,36	23,86	21,75	-2,11

Таблиця 2

Зведені показники рівнів професійної іншомовної компетентності майбутніх магістрів у ЕГ і ГК до і після педагогічного експерименту, у %

Рівні	Групи	Критерії														
		Комунікаційний (артикуляційний)			Трансмісійний			Епістолярний			Інтерактивний			Інноваційний (спроможність і відповідальність)		
		К	Ф	Δ	К	Ф	Δ	К	Ф	Δ	К	Ф	Δ	К	Ф	Δ
Відмінний (А)	ЕГ	13,89	28,47	+14,58	15,28	30,55	+15,27	13,19	26,39	+13,20	12,50	22,22	+9,72	9,72	20,83	+11,11
	КГ	14,39	17,13	+2,74	14,39	17,81	+3,42	13,02	15,75	+2,73	11,64	14,39	+2,75	10,28	13,01	+2,73
Просунутий (В)	ЕГ	13,19	20,14	+6,95	16,67	24,31	+7,64	16,67	20,14	+3,47	15,97	24,31	+8,34	17,36	24,31	+6,95
	КГ	13,01	14,39	+1,38	17,81	19,18	+1,37	16,44	17,81	+1,37	16,44	18,49	+2,05	16,44	17,13	+0,69
Середній (рубіжний) (С)	ЕГ	23,61	25,00	+1,39	21,52	25,70	+4,18	22,92	26,39	+3,47	24,31	26,39	+2,08	26,39	28,47	+2,08
	КГ	22,60	22,60	0,00	21,92	23,28	+1,36	23,28	23,97	+0,69	24,66	24,66	0,00	26,71	26,71	0,00
Достатній (D)	ЕГ	25,00	13,89	-11,11	22,22	11,11	-11,11	21,52	15,28	-6,24	27,08	15,97	-11,11	23,61	13,89	-13,89
	КГ	25,34	24,66	-0,68	22,60	20,55	-2,05	20,55	17,81	-2,74	26,71	23,97	-2,74	23,97	22,60	-1,37
Низький (Е)	ЕГ	24,31	12,50	-11,81	24,31	8,33	-15,98	25,70	11,80	-13,90	20,14	11,11	-9,03	22,92	12,50	-10,42
	КГ	24,66	21,22	-3,44	23,28	19,18	-4,10	26,71	24,66	-2,05	20,55	18,49	-2,06	22,60	20,55	-2,05

У ході праксеологічного аналізу з експертним оцінюванням забезпечення відповідності професійної іншомовної компетентності офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО встановлено, що ефективність складових захисних положень (моделі системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО, методики організації неперервного навчання англійської мови для забезпечення відповідності професійної іншомовної компетентності військовослужбовців стандартам Північноатлантичного альянсу, проблемно-інтегрованого універсуму неперервного навчання англійської мови у циклах системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО та інформаційної програми з методики їх професійної іншомовної підготовки) за 100-бальною шкалою експертами запроTOCOLьовано 92 бали.

ВИСНОВКИ

1. Здійснено контент- та аксіологічний аналіз стану та перспектив вивчення наукової проблеми дослідження «професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ». Виокремлено аксіологічний зміст складових тезаурусу дослідження згідно: Закону України «Про освіту» – «військова освіта», «професійна військова освіта»; Закону України «Про освіту», регламенту «Настанови з організації професійної підготовки та післядипломної освіти осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту» – «військово-професійна підготовка»; національних стратегій розвитку освіти в Україні – «іншомовна підготовка». Представлено контент-аналіз аксіологічного змісту за специфікою педагогічного, лінгвістичного, психологічного, соціокультурного, економічного та управлінського контенту потрактування поняття «професійна іншомовна підготовка». Уточнено у ході лінгвістичного аналізу аксіологічний зміст тлумачення терміну «професійна іншомовна підготовка» англійською, німецькою, французькою, іспанською, італійською, польською, китайською та українською мовами. Визначено у ході лінгвістичного аналізу аксіологічний зміст (англійською, німецькою, французькою, іспанською, італійською, польською, китайською та українською мовами) тлумачення терміну «*професійна іншомовна підготовка*» у авторському розумінні як: розвиток спеціальних мовних навичок і спеціальних компетенцій, необхідних для виконання професійних завдань зі застосуванням іноземної мови на практиці; неперервний освітній процес та розвиток іншомовних навичок і вмінь для спеціальної адаптації до комунікативних потреб професійних середовищ зайнятості за для уможливлення ефективного вирішення професійних завдань та проблемних ситуацій при оперуванні іноземними мовами зі застосуванням компетенцій міжкультурної комунікації, сприяння участі у міжнародних проектах; здобуття спеціальних мовних навичок для виконання професійних функцій іноземною мовою в конкретних багатомовних контекстах застосування прикладного значення; складно організований освітній процес розвитку просунутих мовних навичок у інтеграції лінгвістичних компетенцій відповідно до специфіки професійних вимог для ефективного реалізації фахових завдань у професійних середовищах на міжнародному рівні, передбачає підготовку до успішної комунікації вирішення проблем та управління взаєминами у глобальних контекстах через освоєння термінології та мовних структур для професійного функціоналу фахівця; підготовка іноземною мовою за вимогами професійної сфери зайнятості з метою удосконалення мовних навичок через комплексне навчання, що включає основи техніки використання мови та освоєння спеціальної термінології з мовними особливостями сфери зайнятості, дозволяє ефективно комунікувати і забезпечувати пролонговану зайнятість у професійних сферах на міжнародному рівні; формування професійної іншомовної компетентності як інтегрованої професійно-

орієнтованої здатності опанування необхідного рівня/ступеня освіти для забезпечення спроможності ефективної професійної реалізації інформаційно-комунікативного й іншомовного культур-потенціалу синергії з навколишнім середовищем.

2. Теоретично обґрунтовано зміст і структуру професійної іншомовної компетентності офіцерів ЗСУ для забезпечення відповідності стандартам НАТО з критеріально-діагностичним апаратом оцінювання рівнів її сформованості. Розроблено архітектуру та сформульовано у авторському трактуванні поняття «професійна іншомовна компетентність офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО»: 1) *складова комплексу професійних компетентностей* згідно військової специфіки у сформованості та розвитку особистих здібностей яка здобувається одночасно з профільною військово-професійною, фаховою передвищою/вищою освітою; 2) *інтегрована єдність, набір* іншомовних знань, умінь, навичок, компетенцій та професійних компетентностей офіцерів ЗСУ згідно вимог Північноатлантичного альянсу, адаптованих до потреб національних засобів технічних регламентів опанування (навчання мови) – загального, загальновійськового, спеціального курсів англійської мови за військово-професійним спрямуванням та іноземної мови у професійній діяльності (за професійним спрямуванням з основами військового перекладу); 3) *система* формування здатності ефективного застосування англійської мови у професійних контекстах, що передбачає розуміння спеціалізованої лексики (спеціальної термінології для певної професії), активної участі у іншомовних комунікаціях (у професійних дискурсах) та орієнтації в середовищі мультикультурної полімовності (культурної чутливості, ідентифікації культурних особливостей та адаптації до них стилю спілкування); 4) *комплекс* поліпрофільної готовності до застосування за критеріальними ознаками – дискурсивної (встановлення проблематики контекстно зв'язаного тексту та його логічної побудови, викладу, опанування згідно умовиводів і переконань – трансмісійний та епістолярний критерії), стратегічної (використання в адекватних ситуаціях спілкування вербальних і невербальних комунікаційних стратегій мультикультурної комунікації – інноваційний та комунікаційний критерії), міжкультурної (взаємодія з носіями мови з врахуванням національних особливостей, цінностей, створювати у комунікативній взаємодії позитивний психоемоційний настрій спілкування, обирати комунікативно доцільні способи вербальної та невербальної поведінки з представниками різних культур, застосовувати сучасні наукові знання дидактики, матетики, наукознавства, культури та мистецтва, філології, лінгвістики – інноваційний, комунікаційний та інтерактивний критерії), соціальної (здатність полімовної особистості добирати прийнятні способи спілкування залежно від умов і цілей конкретних ситуацій комунікації з врахуванням комунікативної мети учасників спілкування – комунікаційний критерій), мовно-професійної (предметна, спеціальна – сприймати та створювати професійно-орієнтовані тексти щодо спеціальної предметної іншомовної діяльності, оперувати іноземною мовою та спеціальною лексикою, мовними кліше спецпризначення, аналізувати та інтерпретувати з презентацією професійних питань/завдань – комунікаційний, епістолярний, трансмісійний та інтерактивний критерії), соціально-інформаційної (визначає рівень володіння ІКТ, готовність висловлювати критичне ставлення до розлогого спектру інформації в процесі міжкультурної іншомовної взаємодії у військово-оборонній, професійній та побутовій сферах діяльності – комунікаційний, трансмісійний та інтерактивний критерії), особистісної (готовність спілкування в контексті діалогу культур індивідуальні цінності та прагнення особистості до соціалізації, готовність розвитку компетентності у міжкультурній взаємодії цілей професійного спілкування, самоосвіти та самоменеджменту для удосконалення особистісного потенціалу професіоналізму,

спроможності та відповідальності – комунікаційний, епістолярний, трансмісійний, інтерактивний та інноваційний критерії) компетентностей, сформованих при організації освітнього процесу англійською мовою згідно розробленого і впровадженого проблемно-інтегрованого універсуму неперервного навчання англійської мови у циклах системи професійної іншомовної підготовки.

Обґрунтовано та розроблено критеріально-діагностичний апарат оцінювання з імплементацією лінгвістичного (комунікативного) критеріального апарату оцінювання рівнів сформованості професійної іншомовної компетентності офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО відповідно у структурно-логічному викладі за критеріями – 1. комунікаційний (артикуляційний), 2. трансмісійний, 3. епістолярний, 4. інтерактивний, 5. інноваційний (спроможність і відповідальність): *низький* (1. обмежена артикуляція з труднощами комунікації; слабе володіння епістолярними навичками; проблеми з передачею інформації; 2. не здатний координувати комунікацію, забезпечує зворотній зв'язок, низька адаптивність; 3. здатність готувати документи згідно взірців; побудова текстів із простих речень, зрозуміло висловлювати думки у офіційних паперах без аналізу; граматичні та орфографічні навички з можливими помилками; обмежений вокабуляр; розуміння простих документів; 4. реагувати на прості запити та інструкції, обмежена взаємодія; вміння адаптувати відповіді до комунікативних ситуацій; нестійка вимова та інтонація; 5. спроможність обмеженого використання інноваційних методів або технологій іншомовної комунікації; володіє традиційними підходами з низькою відповідальністю); *достатній* (1. задовільна артикуляція, зрозумілі епістолярні навички, базова адаптивність до нових умов; вміння поширювати інформацію, але несвоєчасно або з неточностями; 2. базова ефективність передачі інформації, задовільна координація та адаптивність у комунікації; 3. здатність створювати офіційні документи, листи, повідомлення, дотримуючись вимог професійно-службових завдань; формалізація стилю письма та етики виразу; 4. здатність відповідати на запити та інструкції середньої складності, адаптуватися, забезпечувати адекватні відповіді продуктивної комунікації; мовленнєві та інтерактивні навички безбар'єрного обміну, продуктивної взаємодії у ситуаціях, достатній рівень; 5. спроможність впроваджувати інноваційні методи і технології у професійну діяльність для покращення комунікаційних процесів; соціальна відповідальність за використання нових підходів для покращення навчання і комунікації; не в повній мірі охоплює функціонал професійно-службових завдань); *середній (рубіжний)* (1. чітка артикуляція, добра комунікація; покращені епістолярні навички, достатня гнучкість у підходах до вирішення нестандартних завдань; ефективна передача інформації; 2. вміння стабілізувати передачу інформації; ефективної координації комунікаційних процесів, зворотнього зв'язку, адаптивності; 3. здатність формувати стандартні документи і листи з оформленими реквізитами; середній рівень мовлення за загальними граматичними і орфографічними стандартами з незначними помилками; адаптувати мовлення і стиль до відповідних комунікативних ситуацій; 4. уміння адаптуватися до ситуацій середньої складності; управляти діалогами; достатні мовленнєві навички конструктивного спілкування по ситуації; адекватного обміну інформацією в умовах помірної складності; 5. спроможність інтенсивного впровадження інноваційних методів і технологій, уможливлення вдосконалення інновації на практиці; середній рівень відповідальності за інноватику у підходах і на практиці військово-оборонної сфери); *просунутий* (1. високий рівень артикуляції, відмінні навички вербального спілкування, структурно-логічного висловлювання, застосування спеціальної термінології без помилок; висока здатність до взаємодії; універсальні епістолярні навички, відмінна передача

інформації; 2. висока надійність передачі інформації; організація та координація комунікаційних процесів; оперативний, ефективний зворотний зв'язок; адаптивна валентність комунікації; 3. здатність оформлювати офіційні документи і листи з високим рівнем точності; граматично правильно формулювати складні речення і тексти; готовність до епістолярності жанрів; 4. здатність ефективно взаємодіяти у складних і динамічних ситуаціях, в т.ч. стратегічних переговорах; мовленнєві навички високого рівня; продуктивна комунікація в професійно-службових контекстах військово-оборонної сфери; 5. лідерська спроможність, новаторство, інтеграція інноваційних підходів у розлогий спектр професійно-службових завдань; оперативність організаційно-управлінських рішень; соціальна відповідальність); *відмінний* (1. бездоганна артикуляція з впевненою структурованістю, здатність передачі новаторських ідей та концепцій згідно військового тезаурусу; легке налагодження контактів; ефективний обмін інформацією у проблемних та складних ситуаціях; відмінні епістолярні навички письмової комунікації; 2. абсолютна точність, своєчасність та досконала координація комунікаційних процесів на всіх рівнях; оперативна здатність до забезпечення постійного зворотнього зв'язку для оптимізації процесу комунікації; інноваційність і гнучкість у використанні комунікаційних технологій; 3. здатність створення та бездоганного форматування документів і листів; відтворення та бездоганість текстів з естетичним оформленням; дотримання стандартів офіційного стилю, етика і професіоналізм професійно-службового спілкування; 4. бездоганна здатність до комунікації в надзвичайно складних і нестандартних ситуаціях, антикризові управлінські здатності; інтерактивна та адаптаційна здатність до професійної комунікації; мовленнєві навички вимови з бездоганим відтворенням, високий рівень обміну інформацією; 5. спроможність до експертизи інновацій і новітніх технологій, реалізації новаторських підходів для забезпечення формування професійної іншомовної компетентності тактичного, оперативного та стратегічного рівня; соціальна відповідальність за інноваційні ініціативи, впровадження стратегій та їх вплив на суб'єктів і процеси, встановлення відповідності стандартам професійної іншомовної діяльності у військово-оборонній сфері).

3. Обґрунтовано, розроблено концептуальні засади системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО, визначено педагогічні умови з їх методико-організаційного забезпеченням, а саме: педагогічно-організаційні (організація освітнього процесу з урахуванням професійного та соціокультурного компонентів професійної іншомовної підготовки; навчально-науково-пізнавальна діяльність військовослужбовців як суб'єктів професійного та особистісного розвитку; єдність наукових знань, емоційно-ціннісних суджень та практичних дій військовослужбовців; диференціація за рівнем знань здобувачів освіти; корисні практики – вітчизняні та зарубіжні; створення інформаційного базису; поєднання групового, фронтального та індивідуального навчання; комплектація різних видів груп здобувачів освіти, її корекція та управління), інформаційно-технологічні (освітні, проєктні, мережеві та технологічні засоби академічного сервісу), методичні (супровід у логіці навчання, методичний органайзер підготовки, поетапна імплементація науково-методичного забезпечення в освітній процес; педагогічна прогностика й інноватика; комплектація ТЗН), психологічні (позитивне психо-емоційне середовище навчання; мотивація зовнішня та внутрішня; акмео-технологія підготовки, розвитку та оцінювання ПРН) та реалізаційні соціальної інноватики (міжкультурна інтероперабельність; міждисциплінарна інтеграція та універсалізація; семантична орієнтація підготовки; аксіологія освіти, науки й інноватики).

4. Обґрунтовано та розроблено методику організації неперервного навчання англійської мови зі забезпеченням відповідності професійної іншомовної компетентності військовослужбовців стандартам Північноатлантичного альянсу за лінгвістичним (комунікаційним) апаратом оцінювання рівнів її сформованості. Лінгвістичний (комунікаційний) апарат оцінювання рівнів сформованості професійної іншомовної компетентності офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО імплементовано до критеріально-діагностичного апарату педагогічного дослідження, відповідно за низкою критеріїв (1. розуміння, 2. читання, 3. письмо, 4. аудіювання та 5. розмовна мова) та на рівнях: *низькому* – «0» відсутність практичного вміння, «0+» зазначений мінімум (1. відсутність розуміння або мінімальне сприйняття усної та письмової мови, елементарне впізнавання окремих слів, фраз, привітання; 2. відсутність здатності читання простих текстів, розпізнавання окремих слів, фраз, символів, обмежене або фрагментарне розуміння тексту; 3. відсутність навичок письма, формулювання слів, фраз, здатність написання здебільшого знайомих виразів або копірайтингу; написання з орфографічними помилками; 4. мінімальне сприйняття на слух аудіоматеріалів; розпізнавання окремих слів, базових фраз, простих висловів у сповільненому/проголошеному контексті, вміння відповідати на прості запитання або команди; 5. обмежений лексичний вокабуляр, гальмування зв'язного монологу, некоректне використання фонетики, використання простих граматичних конструкцій з незначними помилками); *достатньому* – «1» виживання, «1+» виживання та життєдіяльність (1. розуміння простих висловів, базової інформації у повсякденному житті, основного змісту коротких структурованих розмов повільного мовлення; 2. читання та розуміння простих коротких текстів повсякденної проблематики, елементарних граматичних структур у повідомленнях, листуваннях, коротких статей та інструкцій; вокабуляр має прогалини деталізації у читанні; складні конструкції сприймаються з труднощами; 3. формування коротких записів, листів, повідомлень з простих речень і базового вокабуляру з численними граматичними помилками, вираження складних ідей уповільнено, написання відповідей можливе за базовою структурою з орфографічними помилками, коли зміст в цілому зрозумілий; використання простих форм ввічливості; 4. розуміння повідомлень знайомого контексту у чіткому вимовлені, потребує повторів; може сприймати більш швидке мовлення; 5. спілкування на близькі теми у профілі особистих потреб і інтересів щоденного життя, потребує повторів і потлумачення складних висловів, лексичний запас та граматичні навички розвинуті недостатньо, більша впевненість мовлення та опису власного досвіду, формування особистої думки з граматичними помилками); *середньому (рубіжному)* – «2» функціональність, «2+» семантика (1. розуміння змісту розмов, письмових текстів в особистісній сфері, використання мови на побутовому рівні та частково при виконанні робочих завдань, також з врахуванням абстрактних і технічних деталей, сприйняття інформації про незнайомі ситуації з меншими труднощами; 2. читання та розуміння складно-організованих текстів розлогої проблематики, частково професійно-орієнтованої, впевнене потлумачення змісту статей, інструкцій, офіційних паперів; складні мовні звороти та технічні терміни потребують додаткових зусиль, застосування довідкових матеріалів з меншими потребами, ідентифікація складних граматичних конструкцій з культурними особливостями; 3. формування текстів з деталізацією знайомих тем, розлогий вокабуляр зі специфікацією, вміння структурувати тексти, виражати думки з мінімальними помилками орфографією та синтаксису; 4. розуміє та розпізнає повідомлення у стандартних ситуаціях, розмовах, новинах зі швидким мовленням або аудіюванням; виокремлювати основні та другорядні ідеї та контексти; 5. здатність брати участь у дискурсах, деталізувати відповіді та

виражати думки з переконаною аргументацією на особисті і професійні теми; адаптує розуміння у контексті спеціалізованої проблематики, потребує уточнення та структуризації інформації у складних розмовах), *просунутому* – «3» професійність, «3+» професіоналізм (1. розуміє складні розмови, тексти у різних галузях, в т.ч. абстрактні та спеціалізовані, а також деталі, нюанси стилі та підтексти у тонкощах мовлення; рівень відповідає носію мови, сприймає відтінки значень, культурні ознаки, без проблем бере участь у дискусіях; 2. читання складних текстів розлогої проблематики також спеціалізованої та технічної; сприйняття об'ємних документів, наукових робіт, аналітичних звітів, критичне оцінювання та інтерпретація основних і прихованих сенсів; демонстрація розуміння складного матеріалу на рівні носія мови з рідкісними мовними зворотами, культурними/діалектичними ознаками; 3. написання, структурування та розкриття розлогого спектру тем зі застосуванням професійного вокабуляру та тезаурусу без орфографічних і пунктуаційних помилок, комунікативна функціональність аналізу інформації; 4. оперування аудіоматеріалами середньої складності та швидкості мовлення з ретельним аналізуванням й оцінюванням; здатність слухати та аналізувати військові дискусії, лекції наради з технічною термінологією та специфічним лексиконом з інтерпретацією інтонацій та емоцій мовця, в тому числі на переговорах; 5. участь у розмовах та ефективно спілкування різнопланової персональної та професійної деталізованої проблематики; аргументація, дискурси ідеї на новітні теми, помилки не впливають на зміст загального розуміння, переконаність і гнучкість обговорення та переговорів, редагування та адаптація власного мовлення до різних контекстів; інтерпретація складних специфічних висловлювань та технічної інформації) та *відмінному* – «4» експертність, «4+» експертиза (1. повноцінне розуміння мови як носіями, легке сприйняття тривалих розмов, технічної документації, літературних і наукових робіт зі сприйняттям нюансів, ідіоматичних виразів, культурних ознак та емоційних відтінків; рівень експертний, майже досконалого сприйняття володіння, характерного для кваліфікованих перекладачів; 2. повноцінне розуміння будь-яких письмових матеріалів, складних і спеціальних текстів, наукової, технічної документації, художньої літератури з культурними особливостями, виокремлення стилістичних відтінків, аналізування, оцінювання та критика інформації, здатність розуміти глибокі метафори, культурні референції, регіональні діалекти; 3. здатність створення детальних текстів професійного та технічного спрямування; професійно-орієнтований вокабуляр і тезаурус з незначними орфографічними та синтаксичними помилками, високий рівень граматичної точності; комунікативна функціональність; 4. розуміння складної інформативності технічних і професійних аудіоматеріалів, обговорення спеціальних тем і вироблення стратегій; 5. здатність здійснювати глибокі обговорення, включаючи спеціальні і культурні аспекти військово-оборонного спрямування; очевидний рівень ефективно комунікації, від явного до імпліцитного)).

5. Розроблено та забезпечено з методико-організаційним супроводом проблемно-інтегрований універсум неперервного навчання англійської мови у циклах системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО. Компендіум універсуму структуровано та забезпечено для галузі знань 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону», спеціальностей 255 «Озброєння та військова техніка» та 254 «Забезпечення військ (сил)» на ОС Бакалавр та Магістр згідно семантики організації освітнього процесу в системі військово-професійної підготовки офіцерів ЗСУ. Розроблено, обґрунтовано та сформовано архітектуру та зміст практичного навчання іноземної мови для спеціальностей 255 «Озброєння та військова техніка» та 254 «Забезпечення військ (сил)»:

ОС БАКАЛАВР (загальний (10 кред.), загальновійськовий (5 кред.) та спеціальний курс англійської мови (5 кред.)): іноземна мова (англійська) загальний курс 20 кред. – змістові модулі (далі – ЗМ) ЗМ: Повсякденне життя; Навчання у ВВНЗ; Традиційна спадщина навчання; Інноваційні технічні засоби; Засоби зв'язку; Всесвіт та чудеса світу; Здоровий спосіб життя; Географічне положення; Навколишнє середовище; Кліматичні проблеми; Збройні Сили України; Військові лідери; Армії світу; Міжнародні глобальні організації; Антитерористичні заходи; НАТО; Роботизовані та автоматизовані системи; Технології військової робототехніки; Огляд військової робототехніки; Безпілотні авіасистеми; Безпілотні апарати у військовому зв'язку; Кіберзахист; Україна і світ; в тому числі загальновійськовий курс – іноземна мова за військово-професійним спрямуванням (5 кред.) – ЗМ: Військова служба у Збройних Силах України; Війська підготовка; Збройні сили у світі; Міжнародні інституції співпраці з НАТО; Миротворча діяльність ЗСУ; також спеціальний курс – іноземна мова за професійним спрямуванням (5 кред.) – ЗМ: Розвідка (структура, види і специфіка); Сили та засоби радіоелектронної розвідки; Офіційне документопорядження (види документів і процедури); ДЗЗ та космічна розвідка (системи, супутниковий зв'язок); Застосування безпілотних авіаційних комплексів/апаратів; Гібридна війна; Оцінювання і сертифікація здобувачів освіти за вимогами STANAG 6001; ОС МАГІСТР іноземна мова у професійній діяльності (6 кред.) у темах практичних занять, відповідно іноземна мова за професійним спрямуванням (3 кред.): Професійна термінологія у фаховій діяльності; Переклад науково-технічних текстів; Технічні регламенти НАТО (вимоги до письма, читання, аудіювання, говоріння; граматики та лексики британського та американського варіантів англійської мови); Офіційна військова документація; Військово-професійне середовище; основи військового перекладу (3 кред.): Національна, регіональна та міжнародна безпека; Лінгвістичне розуміння військово-спеціальної підготовки; Бойове застосування військ (сил); Техніка та озброєння артилерії; практичне навчання іноземної мови забезпечено завдяки розробленому з методичним супроводом базовому курсу зі специфікацією «Інформаційна програма з методики професійної іншомовної підготовки офіцерів Збройних Сил України за стандартами НАТО».

6.Здійснено проектування та експериментально перевірено ефективність моделі системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО та методики організації неперервного навчання англійської мови для забезпечення відповідності професійної іншомовної компетентності військовослужбовців стандартам Північноатлантичного альянсу. Педагогічний експеримент зреалізовано у етапах (мотиваційний, коригувальний, констатувальний (скрінінговий) та формувальний (моделюючий)). Ефективність підтверджено на формувальному (моделюючому) етапі педагогічного експерименту показники рівнів сформованості професійної іншомовної компетентності офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО встановлено (у %) у ЕГ та КГ відповідно: ОС БАКАЛАВР на рівнях за критеріями – *низький* (відповідно 21,40 і 23,86 % за комунікаційним (артикуляційним) критерієм, 22,11 та 24,56 % – за трансмісійним, 20,36 і 26,31 % – за епістолярним, 21,40 і 25,61 % – за інтерактивним, 22,46 і 21,75 % – за інноваційним (як спроможність і відповідальність)); *достатній* (23,50 і 27,37 % за комунікаційним (артикуляційним) критерієм, 21,05 і 27,02% – за трансмісійним, 20,70 і 25,97 % – за епістолярним, 24,21 і 28,42% – за інтерактивним, 24,56 і 29,82 % – за інноваційним (як спроможність і відповідальність)); *середній (рубіжний)* (22,11 і 21,75 % за комунікаційним (артикуляційним) критерієм, 22,11 і 18,95 % – за трансмісійним, 24,56 і 21,40 % – за епістолярним, 23,50 і 22,46 % – за інтерактивним, 24,21 і 23,86 % – за

інноваційним (як спроможність і відповідальність)); *просунутий* (17,90 і 15,79 % за комунікаційним (артикуляційним) критерієм, 21,05 і 19,65 % – за трансмісійним, 22,80 і 17,19 % – за епістолярним, 18,95 і 15,09 % – за інтерактивним, 21,05 і 18,95 % – за інноваційним (як спроможність і відповідальність) та *відмінний* рівень (15,09 і 11,23 % за комунікаційним (артикуляційним), 13,68 і 9,82 % – за трансмісійним, 11,58 і 9,13 % – за епістолярним, 11,94 і 8,42 % – за інтерактивним, 7,72 і 5,62 % – за інноваційним (як спроможність і відповідальність) критерієм); ОС МАГІСТР відповідно на рівнях за критеріями – *низький* (відповідно 12,50 і 21,22 % за комунікаційним (артикуляційним) критерієм, 8,33 та 19,18 % – за трансмісійним, 11,80 і 26,66 % – за епістолярним, 11,11 і 18,49 % – за інтерактивним, 12,50 і 20,55 % – за інноваційним (як спроможність і відповідальність)); *достатній* (13,89 і 24,66 % за комунікаційним (артикуляційним) критерієм, 11,11 і 20,55% – за трансмісійним, 15,28 і 17,81 % – за епістолярним, 15,97 і 23,97% – за інтерактивним, 13,89 і 22,60 % – за інноваційним (як спроможність і відповідальність)); *середній (рубіжний)* (25,00 і 22,60 % за комунікаційним (артикуляційним) критерієм, 25,70 і 23,28 % – за трансмісійним, 26,39 і 23,97 % – за епістолярним, 26,39 і 24,66 % – за інтерактивним, 28,47 і 26,71 % – за інноваційним (як спроможність і відповідальність)); *просунутий* (20,14 і 14,39 % за комунікаційним (артикуляційним) критерієм, 24,31 і 19,18 % – за трансмісійним, 20,14 і 17,81 % – за епістолярним, 24,31 і 18,49 % – за інтерактивним, 24,31 і 17,13 % – за інноваційним (як спроможність і відповідальність) та *відмінний* рівень (28,47 і 17,13 % за комунікаційним (артикуляційним), 30,55 і 17,81 % – за трансмісійним, 26,39 і 15,75 % – за епістолярним, 22,22 і 14,39 % – за інтерактивним, 20,83 і 13,01 % – за інноваційним (як спроможність і відповідальність) критерієм).

7. Здійснено праксеологічний аналіз захисних положень з експертним оцінюванням забезпечення відповідності стандартами НАТО. Практиологія захисних положень з експертним оцінювання забезпечення відповідності системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО у сегментації складових – однойменної моделі, методики організації неперервного навчання англійської мови, проблемно-інтегрованого універсуму неперервного навчання англійської мови у циклах системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО та інформаційної програми з методики їх професійної іншомовної підготовки експертним заключенням неангажованих експертів високо оцінено та рекомендовано до впровадження, а методико-організаційний доробок вважати послугами конслантинго-дорадчого сервісу для ВВНЗ/ЗВО як педагогічний ефект соціокультурної універсалізації теоретичних і методичних засад професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами Північноатлантичного альянсу.

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації

Монографії

1. **Kanova L.** Professional Language Training of Military Officers of Ukrainian Higher Military Educational Institutions during the War = Професійна іншомовна підготовка офіцерів України ВВНЗ під час війни. *The scientific paradigm in the context of technological development and social change: Scientific monograph*. Part 2. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2023. pp. 309-329.

2. **Канова Л.П.** Формування і розвиток іншомовної компетентності військових фахівців. *Професійний саморозвиток майбутнього фахівця: монографія/* за ред. В.А. Ковальчук. Житомир: ЖДУ, 2012. С.123-149.

Статті у наукових фахових виданнях України

3. **Канова Л.П.,** Маліновський Е.Ф. Особливості іншомовної підготовки військовослужбовців до тестування STANAG 6001. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка.* 2017. Випуск 3(89). Серія: Педагогічні науки. С. 91–95.

4. **Канова Л.П.,** Тарасенко С.М. Особливості професійної іншомовної підготовки офіцерів тактичного рівня ЗСУ. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету.* 2020. № 3. С. 92–98.

5. **Канова Л.П.** Зарубіжний досвід професійної іншомовної підготовки офіцерів країн НАТО. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології.* 2021. № 5 (109). С. 135–144.

6. **Канова L.** Foreign language training as a component of professional training of Ukrainian officers = Професійна іншомовна підготовка як складник професійної підготовки офіцерів України. *Інноваційна педагогіка.* 2021. Том 1. Вип. 41. С. 108–113.

7. **Канова Л.П.,** Тарасенко С.М. Іншомовна компетентність як складова професіограми офіцера Збройних Сил України. *Актуальні питання гуманітарних наук. Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.* 2021. Вип. № 46. Том 2. С.121–126.

8. **Канова L.P.** Methods of professional foreign language training according to NATO STANAG 6001 = Методи професійної іншомовної підготовки згідно стандарту НАТО 6001. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах.* 2022. Вип. 80. Том 1. С.174–176.

9. **Канова L.** Effective principles in Military English teaching = Ефективні принципи викладання курсу англійської мови з військово-професійним спрямуванням для військовослужбовців. *Наукові інновації та передові технології. Серія «Педагогіка».* 2022. Вип. №5 (7) С.19–28.

10. **Канова L.** Features of preparing lesson plans according to requirements of the NATO STANAG 6001 Standard = Особливості розробки планів конспектів за вимогами стандартів НАТО СТАНАГ 6001. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки.* Одеса. 2022. Вип. 15. С. 96–102.

11. **Канова L.** Features of the methods of conducting classes with the Armed Forces officers of Ukraine in accordance with STANAG 6001 standard = Особливості методики проведення занять з військовослужбовцями ЗСУ відповідно до стандарту СТАНАГ 6001. *Молодь і ринок.* 2023. №6 (7). С. 79–83.

12. **Канова L.** Peculiarities of Teaching English at higher military educational institutions during the War = Особливості викладання іноземної мови у ВВНЗ під час війни. *Наукові інновації та передові технології. Серія «Педагогіка».* 2023. С. 454–462.

13. **Канова Л.П.** Програма організації педагогічного експерименту професійної іншомовної підготовки офіцерів Збройних Сил України. *Наука і техніка сьогодні. Серія «Педагогіка».* 2024. №1 (29). С. 464–478.

Статті у зарубіжних наукових періодичних виданнях і виданнях, віднесених до міжнародних наукометричних баз даних

14. Kuzmenko O., **Kanova L.**, Lisova Y., Papizhuk V., Slonovska O. ICT as a tool to optimise foreign language teaching in the HEI = ІКТ як інструмент оптимізації навчання іноземних мов у ВНЗ. *Linguistics and Culture Review*. 2021. № 5 (S4). pp.56-70.

15. Ridei N., Tytova N., **Kanova L.**, Panchenko L., Slonovska O. Quality and life safety aspects in the educational policy of Ukrainian educational institutions = Аспекти якості та безпеки життєдіяльності в освітній політиці закладів освіти України. *International Journal of Health Sciences*. 2022. № 6(2). pp. 1035–1045.

16. **Kanova L.** Methodological approaches of professional training of Ukrainian Armed Forces officers according to NATO standards = Методологічні підходи професійної підготовки офіцерів ЗСУ згідно стандартів НАТО. *Innovative Solutions in Modern Science*. 2021. № 6(50). pp.62–75.

17. **Kanova L.** Comparative analysis of the efficiency of foreign language training of Ukrainian Armed Forces officers at higher military educational institutions = Порівняльний аналіз ефективності іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ у ВВНЗ. *Paradigm of knowledge*. 2023. № 2(56). pp. 75–86.

18. **Kanova L.** Program organizing and conducting pedagogical experiment of scientific research on the subject of servicemen professional foreign language training = Програма організації та проведення педагогічного експерименту наукового дослідження з теми професійної іншомовної підготовки військовослужбовців. *Innovative Solutions in Modern Science*. 2023. № 2(57). pp. 58–68.

19. Ridei N., Tytova N., **Kanova L.**, Slonovska O., Panchenko L. Educational policy of life quality of social and cultural forms of the educational organisation throughout life = Освітня політика якості життя соціокультурних форм організації освіти впродовж життя. *Amazonia Investiga*. 2022. № 11(57). pp. 73–81. **(WOS)**.

20. Kuzmenko A., Matviienko L., **Kanova L.**, Burenko M., Bukliv R. Development of Ukrainian education and science in the context of global challenges and military aggression: results, problems, prospects = Розвиток української освіти і науки у контексті глобальних викликів і військової агресії: результати, проблеми, перспективи. *Amazonia Investiga*. 2022. № 11(58). pp.177-185 **(WOS)**.

21. Dovhan V., Blishchuk K., **Kanova L.**, Maslov A., Zhang W. Digital paradigm of Ukraine's educational policy development in the context of European integration: from theory to practice = Цифрова парадигма розвитку освітньої політики України в контексті євроінтеграції: від теорії до практики. *Revista on line de Política e Gestão Educacional*, Araraquara, 2023. Vol. 27, n. esp.2, p. e023040, **(WOS)**.

22. Ridei N., Tytova N., **Kanova L.**, Khodunova V., Romanenko N. On the rebalancing of socio-cultural systems by semantic profile: monitoring the quality and safety of life = Про ребалансування соціокультурних систем за семантичним профілем: моніторинг якості та безпеки життя. *Amazonia Investiga*. 2023. № 12(68), pp. 364-371. **(WOS)**.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

23. **Канова Л.П.** До питання професійної іншомовної підготовки військовослужбовців Збройних Сил України: Military Correspondence. *Психологія та педагогіка: історія розвитку, сучасний стан та перспективи досліджень: збірник наукових робіт міжнародної науково-практичної конференції*. 17–18.09.2021, Одеса. С. 78–80.

24. **Канова Л.П.** Модернізація вищої військової освіти в умовах глобалізації та екологізації. Екологічно орієнтована вища освіта. *Методологія та практика – 2021: збірка*

матеріалів Всеукраїнської конференції з проблем вищої освіти з міжнародною участю. 28-29.10.2021, Харків. С. 34–35.

25. **Канова Л.П.** Складові професійної компетентності офіцера Збройних сил України. *Сучасні досягнення в науці та освіті : збірник праць XVI міжнародної наукової конференції*. 01–08.11.2021, Нетанія (Ізраїль). – Хмельницький. С.13–15.

26. **Канова Л.П.** Мотиваційний компонент вивчення іноземної мови військовослужбовцями Збройних Сил України. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку: матеріали XVI-ої Міжнародної науково-практичної конференції*. 07.12.2021, Тампере (Фінляндія). С.172–174.

27. **Канова L.** Foreign language training of the Ukrainian Armed Forces officers = Професійна іншомовна підготовка офіцерів ЗСУ. *Proceedings of IX International Scientific and Practical Conference*. 23-25.02. 2022. USA, Chicago. pp. 209–211.

28. **Канова L.** Interactive methods in the process of teaching English in military field = Інтерактивні методи у процесі викладання англійської мови у військовому середовищі. *The 9 the International scientific and practical conference «International scientific innovations in human life»*. 16-18.03.2022, Manchester, UK. pp.108–111.

29. **Канова L.** Components of the model of professional foreign language competence of the Ukrainian Army officers = Компоненти моделі професійної іншомовної компетентності офіцерів України. *The 5th International scientific and practical conference «Modern and global methods of the development of scientific thought»*. 25–28.10.2022. Florence, Italy. pp. 328–331.

30. **Канова Л.П.** Мотиваційні види діяльності в процесі іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ. *The 5th International scientific and practical conference «Prospects of modern science and education»*. 07-10.02.2023. Stockholm, Sweden. pp.407–409.

31. **Канова L., Tarasenko S., Savchenko V.** NATO standard STANAG-6001 at foreign language courses in higher military educational institutions of Ukraine = Стандарт НАТО STANAG-6001 на курсах іноземних мов у закладах вищої військової освіти України. *The 6th International scientific and practical conference «Scientific directions of research in educational activity»*. 14–17.02.2023. Osaka, Japan. pp.260–262.

32. **Канова L.,** STANAG 6001 test at Higher Military Educational Institutions of Ukraine = STANAG 6001 тест у вищих військових навчальних закладах України. *Збірник тез II міжнародної науково-конференції «Актуальні проблеми сучасної філології, перекладознавства та лінгвістичного забезпечення сектору безпеки й оборони»*. 22.12.2023, Хмельницький. С.178–181.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

33. **Канова Л.П.,** Рідей Н.М. Педагогічні умови професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ. *Методологія неперервної освіти та наукового дослідження: монографія/ за ред. Н.М. Рідей, Е.В. Лузік. Київ: ТОВ ЦП «Компринт», 2020. С. 173-181.*

34. Антонова О.Є, **Маслак Л.П. (Канова Л.П.)** Культурологічна компетентність офіцера радіоінженерної спеціальності як складова професійної компетентності. *Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід: монографія/за ред. О.А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. С. 150–165.*

35. **Канова Л. П.** Світоглядні ресурси української мови у порівнянні з різними європейськими мовами. *Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур: збірник наукових праць*. Київ: «Київський університет». 2011. № 15. С. 88–93.

36. **Канова Л. П.** Основні форми та методи навчання курсантів іноземної мови у вищому військовому навчальному закладі. *Вісник ЖДУ імені І. Франка*. 2011. № 57. С. 153–157.

37. **Канова Л. П.** Розуміння основних ономазіологічних понять у лінгвістичних дослідженнях. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського*. 2011. Серія: Філологія (мовознавство). № 14. С. 18–22.

38. **Канова Л. П.** Концепт «УСПІХ» в англійській та українській мовних картинах світу. *Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур: збірник наукових праць*. 2012. № 17. С. 60–65.

39. **Канова Л. П.** Модель формування іншомовної компетентності у процесі професійної підготовки військовослужбовців. *Вісник Житомирського державного університету імені І. Франка*. 2012. № 63. С. 214–218.

40. **Канова Л. П.** Професійна іншомовна підготовка військовослужбовців до міжкультурної комунікації. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2012. Серія «Філологічна», № 29. С. 78–80.

41. **Канова Л.П.,** Маліновський Е.Ф., Супрунчук Ю.О. Major-Oriented English(Part1) = Англійська мова за спеціальністю: навчальний посібник: у 2-х частинах. Житомир: Вид-во Житомирського військового інституту. 2019. Частина 1. 92 с.

42. **Канова Л.П.,** Іванцова О.П., Маліновський Е.Ф. Major-Oriented English (Part2) = Англійська мова за спеціальністю: навчальний посібник: у 2-х частинах. Житомир: Вид-во Житомирського військового інституту. 2019. Частина 2. 68 с.

43. **Канова Л.П.** Military Correspondence = Військова кореспонденція: навчальний посібник. Житомир: Вид-во Житомирського військового інституту. 2020. 56 с.

44. **Канова Л.П.,** Осадчук Н.П. Англійська мова за військово-професійним спрямуванням (комунікативна компетенція військовослужбовців ЗСУ): навчальний посібник. Житомир: Вид-во Житомирського військового інституту НАУ. 2011. 160 с.

45. **Канова Л.П.,** Чирва А.В. Курс підготовки до державного екзамену з англійської мови у вищих військових навчальних закладах: навчально-методичний посібник. Житомир: Вид-во Житомирського військового інституту НАУ. 2012. 275 с.

46. **Канова Л.П.,** Поліщук І.С. Практикум з англійської мови для самостійної роботи студентів. Житомир: Вид-во Житомирського військового інституту ДУТ, 2015. 96 с.

Авторське право

47. **Канова Л.П.** Літературний письмовий твір «Інформаційна програма з методики професійної іншомовної підготовки офіцерів Збройних Сил України за стандартами НАТО». Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 121932 від 13 грудня 2023.

АНОТАЦІЇ

Канова Л. П. – **Теоретичні та методичні засади професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО** – На правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – УДУ імені Михайла Драгоманова, Київ, 2024.

Обґрунтовано теоретичні та методичні засади системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО, розроблено й експериментально перевірено ефективність її моделі та методики організації неперервного навчання англійської мови з забезпеченням відповідності професійної іншомовної компетентності військовослужбовців стандартам Північноатлантичного альянсу. Розроблено концепцію та систему професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО, виявлено та теоретично обґрунтовано педагогічні умови з методико-організаційного забезпеченням. Обґрунтовано та розроблено методику організації неперервного навчання англійської мови із забезпеченням відповідності професійної іншомовної компетентності військовослужбовців стандартам

Північноатлантичного альянсу; зміст і структуру професійної іншомовної компетентності офіцерів ЗСУ для забезпечення відповідності стандартам НАТО. Розроблено та обґрунтовано проблемно-інтегрований універсум неперервного навчання англійської мови у циклах системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО та інформаційну програму з методики професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО. Універсум розроблено у циклах системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ (ОС Бакалавр – тактичного рівня (загальний, загальновійськовий та спеціальний курс англійської мови: іноземна мова (англійська), іноземна мова за військово-професійним спрямуванням, іноземна мова за професійним спрямуванням) та ОС Магістр – тактичного/оперативного рівня (іноземна мова у професійній діяльності: іноземна мова за професійним спрямуванням, основи військового перекладу) на орбітах циклів підготовки – загальної, військово-професійної та військово-спеціальної в етапах – наукового пізнання (теоретично-пошуковий, аналітичний, методологічний, концептуально-стратегічний, функціонально-методичний – прaxeологічний), впровадження системи та методики організації (пропедевтичний, діагностувальний, планувальний, апробаційний, моніторинговий та релевантний) та дослідження (мотиваційний, коригувальний констатувальний (аудиторський), моделюючий формувальний етапи). Подальшого розвитку набули методологія управління якістю військово-професійної підготовки та процедури технічного регулювання її забезпечення.

Ключові слова: професійна іншомовна підготовка, професійна іншомовна компетентність, концепція та система професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО, модель системи професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО, універсум неперервного навчання англійської мови.

Kanova L.P. Theoretical and Methodological Basis of Professional Foreign Language Training of Ukrainian Armed Forces Officers According to NATO Standards. – Manuscript. Thesis for obtaining a scientific degree of Doctor of Pedagogical Sciences, speciality 13.00.04 – Theory and Methods of Vocational Training, Dragomanov Ukrainian State University, Kyiv, 2024.

The dissertation formulates and scientifically substantiates the theoretical and methodological basics of professional foreign language training of Ukrainian Armed Forces officers according to NATO standards. The fundamental conceptual idea of the study is the enhancement of the methodological potential of the theory and methodology of professional education, specifically the conceptualization of the research on the theoretical and methodological foundations for the development, substantiation, modeling, and praxeology of the system of professional foreign language competence of Ukrainian Armed Forces officers according to NATO standards. It is worth highlighting the research concept, which synergizes a range of fundamental-methodological and specific-methodological concepts: systemic-methodological, mathetic, qualitative, epistemological, information-technological, interoperable, tactical, diversification, and semiotic. The concept and system of professional foreign language training of Ukrainian Armed Forces officers according to NATO standards have been substantiated and developed, the pedagogical conditions for their methodological and organizational support have been identified and theoretically justified. The methodology of organizing continuous English language learning to ensure that the professional foreign language competence of military personnel meets NATO standards has been substantiated and developed, as well as the content and structure of the professional foreign language competence of Armed Forces officers to ensure compliance with NATO standards. The problem-integrative Universum of continuous English language learning has been designed within the cycles of the

professional foreign language training system for Ukrainian Armed Forces officers at the Bachelor's level – tactical level (including general, general military, and specialized English courses: English as a foreign language, Foreign language for specific and professional purposes, Foreign language for professional purposes) and the Master's level – tactical/operational level (English in professional activities: Foreign language for professional purposes, Basics of military translation). The Universum operates within the orbits of training cycles: general, military-professional, and military-specialized, and across various stages of scientific inquiry (theoretical-exploratory, analytical, methodological, conceptual-strategic, functional-methodological – praxeological). The Universum further includes stages for the implementation of the system and methodology of organization: propaedeutic, diagnostic, planning, trial, monitoring, and relevant. The research stages include motivational, corrective, diagnostic (auditing), modeling, and formative phases. The criterial and diagnostic apparatus for assessing the levels of professional foreign language competence of Ukrainian Armed Forces officers according to NATO standards has been developed, substantiated, and tested in practice, with the implementation of a linguistic criterial apparatus according to NATO standards. Additionally, an expert evaluation procedure has been developed to ensure the compliance of the protective provisions of the pedagogical research on the theoretical and methodological foundations of professional foreign language training of Armed Forces officers according to NATO standards. The content analysis of legislative norms governing the legal and technical regulation of professional foreign language training of Ukrainian Armed Forces officers according to NATO standards contributed to the identification of the axiological content of key categories within the research thesaurus, namely: «military education», «professional military education», «professional training», and «foreign language training».

Keywords: professional foreign language training, professional foreign language competence, concept and system of professional foreign language training of Ukrainian Armed Forces officers according to NATO standards, professional foreign language training model and system of Ukrainian Armed Forces officers according to NATO standards, Universum of continuous English language studying.